

Obsah

1 ÚVOD	2
2 ÚVOD DO PROBLEMATIKY ŽENSKÉ OBŘÍZKY, ZÁKLADNÍ A OBECNÉ INFORMACE	6
2.1 Vymezení pojmů ženské obřízky.....	8
2.2 Původ a vznik.....	9
2.3 Typy FGM	11
2.4 Vliv obřízky na zdraví žen	14
2.5 Mýty, pověry a důvody spojené s vykonáváním ženské obřízky	16
2.6 Geografické rozšíření.....	18
3 DEBATY, NÁZORY A ARGUMENTY NA PROBLEMATIKU ŽENSKÉHO OBŘEZÁVÁNÍ.....	21
3.1 Náboženské argumenty ve prospěch mužské a ženské obřízky	22
3.2 Náboženské argumenty proti mužské a ženské obřízce	30
3.3 Debaty mezi obhájci a odpůrci obřízky	38
3.4 Debaty a názory muslimských autorů	44
3.5 Debaty islámských učenců právních škol o FGM	50
3.5.1 Vyjádření klasických představitelů právních škol	53
3.6 Debaty o FGM mezi současnými muslimskými náboženskými autoritami	58
4 ŽENSKÁ OBŘÍZKA V EGYPTĚ	65

4.1 Vývoj ženské obřízky v Egyptě.....	65
4.2 Debaty a názory na ženskou obřízku v Egyptě.....	68
5 MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE BOJUJÍCÍ ZA VYMÝCENÍ ŽENSKÉ OBŘÍZKY	77
5.1 Africké organizace bojující za vymýcení ženské obřízky	85
5.2 Mezinárodní smlouvy a prohlášení o FGM	87
6 ZÁVĚR.....	94
7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	97
8 RESUMÉ.....	110

1 ÚVOD

Původ ženské obřízky je velmi starý a jeho počátky spadají snad až do období starověku. První zmínky o ženské obřízce jsou ze střední Afriky. Dále se odtud po Nilu dostala do starověkého Egypta. Od 8. století, kdy byl Egypt dobyt arabskými vojsky, se rozšiřovala s islámskou vírou i mimo území Afriky. Zde je ale nanejvýš nezbytné připomenout, že právě pro svůj starověký původ nemá ženská obřízka nic společného s islámským náboženstvím.

Jistě ale není možné přehlížet, že velká část obřezaných dívek pochází právě z muslimského prostředí. Nicméně stejně tak jsou mezi nimi i Křesťanky a Židovky, zejména příslušnice koptských křesťanů a falašských Židů nebo ženy z etnik vyznávajících animistická a přírodní náboženství.¹

Ženská obřízka, odborně řečeno mutilace² se i v dnešní době objevuje v mnoha zemích s větším či menším podílem muslimského obyvatelstva. Jedná se např. o Egypt, Súdán, Somálsko, Etiopii, Keňu, Tanzanii, Ghanu, Guineu, Nigérii aj. Můžeme se s ní setkat i v jižních částech Arabského poloostrova (Jemen a Omán). Dále v Indonésii, Malajsii, na Srí Lance, na Indickém poloostrově u Bóhrů, dále v Latinské Americe (Brazílie a Peru) a v poslední řadě u domorodců v Austrálii.

V angličtině se ženská obřízka nazývá *Female Genital Mutilation (FGM)*, neboli mrzačení ženských pohlavních orgánů. Tímto tradičním rituálem se mladé dívky uvádí mezi dospělé. Děvčatům se zákrok obvykle provádí mezi sedmým a osmým rokem, tedy zpravidla před první menstruací. Ovšem v některých společnostech je věková hranice obřízky

¹ Levy, Barrie (2008): *Women and Violence*. Seal Press, California, s. 54.

² Mutilace je znetvoření ženských pohlavních orgánů, nemocí, poraněním nebo umělým zásahem.

velice nízká, jedná se o obřezávání kojenců v prvních týdnech jejich života. Dále se můžeme setkat s obřezáváním dívek po dosažení věku na vdávání, tj. mezi čtrnáctým až šestnáctým rokem. Proto nemůžeme ženskou obřízku naprosto přiřadit k určité věkové hranici dívek, neboť se velmi odlišuje stát od státu. Věková hranice je spojována hlavně s tradicemi konkrétních etnik.

V každém státu, se způsob praktikování ženské obřízky velmi liší, neboť záleží na geografických, etnických a společensko-náboženských faktorech. Svou nemalou roli zde má i úroveň školství. Nejvíce uváděné jsou čtyři následující způsoby ženské obřízky: 1) Klitoridektomie 1. stupně – odstranění předkožky klitorisu; 2) Klitoridektomie 2. stupně – odstranění klitorisu; 3) Střední infibulace – odstranění klitorisu a všech částí malých stydkých pysků; 4) Totální infibulace – uzavření poševního vchodu pro zamezení pohlavního styku, jež bývá často nazývána faraónskou obřízkou.

V úvodní části práce stručně popisují základní a obecné informace o problematice ženské obřízky. U každé kapitoly doporučuji knihy k bližšímu studiu daného tématu. Zaměřuji se na vznik a původ ženské obřízky. Poté představuji hlavní typy ženské obřízky a také rozdělení, které uvádí Světová zdravotnická organizace (WHO). Posléze uvádím mýty a pověry, které jsou spojené s vykonáváním této tradice. Podle mýtů má ženská obřízka na ženu blahodárny vliv, hlavně ze zdravotních a sexuálních důvodů, ale i mnoha dalších, které také představím. V závěru první části práce stručně popisují geografické rozšíření ženské obřízky.

O druhé části práce vypovídá její samotný název.³ Je zejména zaměřena na debaty, názory a komentáře na problematiku ženského

³ Název práce: Otázka ženské obřízky v islámských zemích: pohled odpůrců a obhájců. Zde bych chtěla upozornit, že termín islámské země byl použit podle původního českého úzu,

obřezávání, mezi odpůrci a obhájci dané tradice. Přibližuji pohled nejvyšších náboženských a právních autorit a také vysokých politických autorit. Uvádím náboženské argumenty ve prospěch a proti ženské, ale i mužské obřízce, neboť k úplnému porozumění daného tématu je ji též nezbytné představit. Co říkají o obřízce muslimští autoři od dob Muhammada až po současnost? I to je velice důležité uvést, neboť i v současné době jejich argumenty pomáhají ve studiu dané praktiky k lepšímu porozumění. Obhájci se opírají o *hadíthy*, výroky Muhammada, dle kterých tvrdí, že obřízku přikazoval sám Prorok, což jim odpůrci oprávněně vyvracejí. Dále představuji debaty a názory islámských učenců právních škol, kteří mezi sebou mají velice rozdílné názory na danou problematiku a také jejich studium opírají o Muhhamadovi výroky, stejně jako současné muslimské náboženské autority, jejichž názory představuji též.

V další kapitole stručně představuji vývoj ženské obřízky v Egyptě a debaty a názory egyptských náboženských autorit. V současné době je zde praxe ženské obřízky velice rozšířena a to i přes úplný zákaz daný zákonem. V současné době je v Egyptě u moci Muslimské bratrstvo, jehož členové nemají jednotný a jasný názor na tuto praktiku a dokonce někteří nejsou pro úplný zákaz praxe. Proto uvádím i jejich názory na FGM.

V poslední části představuji největší odpůrce FGM, tedy mezinárodní a národní organizace bojující za vymýcení ženské obřízky. Uvádím jejich cíle, osvětové programy, konkrétní kroky k zastavení praxe a postoje daných organizací na ženskou obřízku. Na mezinárodní úrovni jich působí mnoho, nejvýznamnějšími z nich jsou Organizace spojených

jako označení *orientálních zemí*. Pod vlivem západoevropských jazyků bylo toto slovo, jak v médiích, tak v odborné literatuře vztaženo k výrazu islamismus, což označuje aktivistu politického islámu.

národů (OSN) a Světová zdravotnická organizace (WHO). Dále např. nezisková organizace Amnesty International.

Celá práce je zaměřena na oblasti s převážnou většinou muslimských obyvatel, ale též s menšinovým podílem muslimů a zejména africké země, jako jsou např. Egypt, Súdán aj.

Ve všech zmiňovaných kapitolách jsem se držela arabské transkripce používané v knihách prof. Luboše Kropáčka.⁴

⁴ V arabských prepisech se liším od prof. Kropáčka pouze v prepisování ^ʿ*ajn*, který uvádím takto ^ʿ*ajn*.

2 ÚVOD DO PROBLEMATIKY ŽENSKÉ OBŘÍZKY, ZÁKLADNÍ A OBECNÉ INFORMACE

Ženská obřízka patří mezi velice kontroverzní témata. V poslední době se tento problém stal velmi diskutovaným i na mezinárodním poli. Nicméně informace o ženské obřízce jsou široké veřejnosti známy zkreslené, vykonstruované a neúplné, neboť hlavním pramenem bývají různé články senzacechtivého charakteru nebo zejména beletristické romány. Ženská obřízka rozděluje populaci na dva tábory, a sice její obhájce, především africké společnosti v protikladu s jejími odpůrci, to jsou zejména západní společnosti v zastoupení mezinárodních organizací.

Bylo dokázáno, že se ženská obřízka začala praktikovat mnohem dříve, než vzniklo samotné islámské náboženství. Některé výzkumy uvádějí, že může být až o 2500 let starší. Dle těchto výzkumů se jednalo o určitou formu iniciačního obřadu, který nemá původ v islámu.⁵ Ženská obřízka je ospravedlňována na základě náboženství, ale v Koránu nenalezneme text, jenž by ji přímo vyžadoval. Existuje několik *hadíthů*, v nichž se vyskytují zmínky o ženské obřízce. Obzvláště o následující dva z nich se opírají muslimští učenci, kteří se jimi snaží tento zvyk ospravedlnit. Ahmad ibn Hanbal citoval z *hadíthů* Muhammada: „*Obřízka je pro muže zákon a pro ženu ochranou cti.*“ Nicméně v jiných pramenech se uvádí pouze drobná zmínka o tomto výroku. Další hadíth, týkající se také této praxe, uvádí ve své sbírce Sunan abú-Dávúd: „*Jedna žena v Medíně prováděla obřízku. Prorok jí řekl: Neřež tak krutě, protože je to lepší pro ženu a více žádoucí pro muže.*“ I tento hadíth je považován za

⁵ Kouřilová, I. (2003): *Žena a sexualita – fatální téma islámu*. In: Kouřilová, I.; Macháček, Š.; Mendel, M. *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. Varius, Praha, s. 46.

pochybný. Je zřejmé, že to není důkaz přímého zákazu obřezávání, ale vylučuje kruté praktiky, jež se dodnes vykonávají.⁶

Jeden výklad této pasáže je, že žena bude pokračovat v obřízce, tak jí Muhammad navrhl, ať si odřízne méně ze svého genitálu, než původně zamýšlela.⁷ Mnoho muslimů považují tuto pasáž za nedůvěryhodnou. Liga muslimských žen potvrzuje názor Šajcha Sajjída Sábíqa, autora *Fiqh al- Sunnah*⁸, že jsou všechny hadíthy o ženské obřízce neautentické.⁹ Podrobněji se tímto tématem zabývám v kapitole: Debaty, názory a argumenty na problematiku ženského obřezávání.

Ženská obřízka obsahuje postupy, které záměrně mění nebo způsobují újmu na ženských pohlavních orgánech a má též vliv na zdravotní komplikace obřezaných žen. Postup nemá žádné zdravotní výhody pro dívky a ženy, i přesto, že se klamně uvádí právě zdravotní výhody. O těchto zdánlivých výhodách se zmiňuji v kapitole: Mýty, pověry a důvody spojené s vykonáváním ženské obřízky. Obřízka naopak způsobuje zdravotní rizika, jako jsou např. infekce, neplodnost aj. Toto téma zmiňuji v kapitole: Vliv obřízky na zdraví žen.

Ženská obřízka je na mezinárodním poli vnímána jako porušování lidských práv žen a dívek. To odráží hluboce zakořeněné nerovnosti mezi pohlavími a představuje extrémní formu diskriminace žen. Praxe též porušuje ženám právo na zdraví, bezpečnost, fyzickou integritu a právo

⁶ Spencer, R. (2006): *Islám bez závoje. Zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství*. Triton, Praha, s. 100.

⁷ *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Africa, the Middle East and Far East: Debate Among Muslims*. Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm.htm

⁸ Al - Sayyid Sabiq (1992): *Fiqh al-Sunnah*. Dar al-Fikr, Beirut.

⁹ *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Africa, the Middle East and Far East: Debate Among Muslims*. Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm.htm

na život, neboť obřízka může mít za následek i smrt dané ženy, což nebývá jen výjimkou.¹⁰

K bližšímu a podrobnějšímu studiu základních faktů o ženské obřízce doporučuji knihy, které se daným tématem zabývají podrobněji.¹¹

2.1 Vymezení pojmů ženské obřízky

Samotný pojem obřízka se používá nesprávně, neboť z něho vyplývá, že by se mělo jednat o odborný lékařský zákrok. Ovšem v převážné většině výkonů nemůžeme o lékařském zásahu vůbec hovořit, neboť vážně poškozuje zdraví, často s doživotními následky.

Ačkoliv jsem výše uvedla, že pojem ženská obřízka není zcela správný, budu v práci tento termín používat, neboť se tomu nedá vyhnout. Tento pojem používají i odborné knihy, studie, články aj.

Ženská obřízka se v anglickém překladu nazývá *Female circumcision*, daleko častěji se ženská obřízka označuje pojmem *Female genital mutilation (FGM)*, v doslovném překladu mrzačení ženských pohlavních orgánů, který je ovšem kulturně zabarven, neboť společnosti vykonávající ženské obřezávání by ji jen těžko označily mrzačením. Ještě o stupeň těžší je označení *Female genital cutting*, neboli řezání ženských pohlavních orgánů. V poslední řadě je nejmýstižnějším termínem *Female genital operation*, v překladu operace ženských pohlavních orgánů. Nicméně nejrozšířenějším termínem na mezinárodním poli je *Female*

¹⁰ *Female Genital Mutilation.* (2012). Dostupné na: www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/

¹¹ Boyle, E. (2002): *Female Genital Cutting: Cultural Conflict in the Global Community.* The Johns Hopkins University Press, Baltimore and London.; Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre (1999): *Male and Female Circumcision: Medical, Legal and Ethical Considerations in Pediatric Practice.* Oxford, England.; Skupnik, Jaroslav. (2007): *Kulturně antropologická perspektiva.* Cerm, Brno.

genital mutilation, který oficiálně používá i Světová zdravotnická organizace (WHO).¹² Tyto termíny nám usnadňují označení pojmů ženské obřízky.

Arabský pojem, který pro obřízku používají přímo praktikující tohoto rituálu, je *Al-chitán*, pro mužskou obřízku. Termín *cháfd* nebo *chifád*, pro ženskou obřízku. Nicméně v praxi se běžně používá termín *Al-chitán*, jak pro ženskou, tak pro mužskou obřízku. K dispozici je nám také termín *tahára*, což doslova znamená očištění.¹³ V zemích, kde ženská obřízka souvisí s čistotou, používají termín *tahára* či *tahúr*. Příkladem je Súdán.¹⁴

Pro získání podrobnějších informací o daném tématu naleznete v publikacích, které se jimi více zabývají.¹⁵

2.2 Původ a vznik

Jasně důkazy o tom, kde a kdy vznikla ženská obřízka, nám nejsou známy. Nejsou ani žádná potvrzení o prvotním smyslu vykonávání této praktiky. Existují jen neúplné zmínky a velice málo pramenů, nicméně odkazujících pouze na druh a geografické rozšíření ženské obřízky.

¹² Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC), s. 3.

¹³ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

¹⁴ Gruenbaum, E. (2001): *The Female Circumcision Controversy – An Anthropological Perspective*. University Pennsylvania Press, Philadelphia, s. 79.

¹⁵ Skaine, Rosemarie (2005): *Female Genital Mutilation: Legal, Cultural And Medical Issues*. Jefferson, NC: McFarland & Company.; Carole Jenny (2010): *Child Abuse and Neglect: Diagnosis, Treatment, and Evidence*. Saunders. Dále je možné využít většiny odborných studií a knih, neboť dané téma obsahuje snad každá práce s tímto zaměřením. Také je možno využít encyklopedických slovníků.

Podle odhadů je původ ženské obřízky velice starý a jeho kořeny spadají snad až do období starověku. Jsou nám známé prameny, které udávají, zmínky o ženské obřízce již ve faraónském Egyptě. Údajně byl zákrok obřezání prokázán na mumiích z doby ptolemaiovské.¹⁶ Podle některých zdrojů se tato tradice poprvé objevila ve starověkém Egyptě v Nilském údolí. Obřezávání vykonávali též Římané, Féničané a Etiopané. Dále se s obchodními cestami dostala do sousedních zemí.¹⁷ V dalších pramenech se můžeme setkat s výskytem obřízky u Egyptanů a Chetitů v 5. století př. n. l.¹⁸ Většina pramenů se shoduje na původu ženské obřízky v Egyptě.

Prvním dochovaným hodnověrným důkazem o praktikování ženské obřízky je řecký papyrus ze Sakkáry z ptolemaiovského období, tedy z roku okolo 163 př. n. l. Tento papyrus pojednává o dívce Tathemis. Její matka Nephoris ji chtěla nechat podrobit „obřízce, jak je tomu zvykem u Egyptanů“, protože už dospěla a má věk na vdávání, a to mezi 13 až 14 rokem. Ženská obřízka se tedy v Egyptě vykonávala před vstupem do manželství. Další podstatné tvrzení pochází ze 4. století n. l. od sv. Ambrože. Egyptané obřezávali ženy ve čtrnácti letech, neboť se v tomto věku obvykle dostavuje menstruace. Dále v 6. století n. l. se byzantský lékař Aetius z Amidy ve svém díle *Biblia Iatrika* rozepsal o ženské obřízce. „Některým ženám se klitoris zvětšuje a stává se nepřístojným a nestudným. Stále se jim otírá o šaty, vzrušuje je a vzbuzuje touhu po souloži. Kvůli této nepřijatelné velikosti se Egyptané rozhodli odstranit ho,

¹⁶ Roztočil, Aleš. Peschout, Radek. *Genitální mutilace Afrických žen*. Dostupné na: http://www.levret.cz/texty/časopisy/mb2005_6/roztocil.htm

¹⁷ Kouřilová, I. (2003): *Žena a sexualita – fatální téma islámu*. In: Kouřilová, I.; Macháček, Š.; Mendel, M. *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. Varius, Praha, s. 46.

¹⁸ Gruenbaum, E. (2001): *The Female Circumcision Controversy – An Anthropological Perspective*. University Pennsylvania Press, Philadelphia, s. 43.

zvláště v době, kdy dívky jsou připravené na vdávání. Zákrok se provádí takto. Posadí dívku na stoličku a silný muž stojící za ní jí dá ruce pod stehna a zadnici, čímž pevně drží její nohy a celé tělo. Operátor stojící před ní uchopí širokou pinzetou její klitoris, vytáhne ho levou rukou, zatímco pravou ho odřízne zuby pinzety.“ Ovšem z těchto dochovaných pramenů nelze jasně určit, o jaký daný typ obřízky se jedná.¹⁹

Více informací o původu a vzniku ženské obřízky naleznete v publikacích podrobněji se zabývajících daným tématem.²⁰

2.3 Typy FGM

V českém jazyce je členění na typy FGM dobře zpracováno ve studii doktorů Aleše Roztočila a Radka Peschouta, kteří uspořádali rozdělení dle prací, které vydala Nahid Touiba.²¹ Podle této klasifikace můžeme tyto výkony rozdělit do dvou velkých skupin: 1) klitoridektomie a 2) infibulace.²²

V každém státu se způsob vykonávání ženské obřízky velice liší, záleží zde na geografických, etnických a společensko-náboženských

¹⁹ *Obřízku znali už staří Egypťané.* Dostupné na: <http://www.cuni.cz/IFORUM-4547.html>

²⁰ Skupnik, Jaroslav. 2007: *Kultury sexuality: Západ a ženská obřízka. Kulturně antropologická perspektiva.* Cerm, Brno.; Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marylin Fayre (1999): *Male and Female Circumcision: Medical, Legal and Ethical Considerations in Pediatric Practice.* Oxford, England.

²¹ Nahid Touiba – první žena pracující na pozici chirurga v Súdánu. Ve svém článku *What is Female Genital Mutilation?*, se zabývá ženskou obřízkou, zejména jejím rozšířením. Kouřilová, I. (2003): *Žena a sexualita – fatální téma islámu.* In: Kouřilová, I.; Macháček, Š.; Mendel, M. *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne.* Varius, Praha, s. 46.

²² Roztočil, Aleš. Peschout, Radek. *Genitální mutilace Afrických žen.* Dostupné na: http://www.levret.cz/texty/časopisy/mb2005_6/roztocil.htm

faktorech. Velmi důležitá je také úroveň vzdělávání žen. Mezi čtyři nejvíce uváděné způsoby patří:

1) Klitoridektomie I. stupně – tento způsob zahrnuje odstranění části nebo celého klitorisu. Jedná se o *nejmírnější* možné provedení ženské obřízky. Také se můžeme setkat s označením *sunna circumcision*.

2) Klitoridektomie II. stupně – zákrok při kterém je odstraněn celý klitoris a část malých stydkých pysků. Po zahojení rány se nepřekrývá poševní vchod ani ústí močové trubice. Pro tento typ můžeme také použít název *excise*, neboli odstranění.

3) Typ III. je nazýván modifikovanou či střední infibulací a je shodný s typem IV. Jedná se o odstranění větší části velkých stydkých pysků, celých malých stydkých pysků a celého klitorisu. V této fázi jsou stále ještě v rámci možností průchodné poševní vchod a ústí močové trubice.

4) Typ IV. – totální infibulace. Při tomto zákroku je úplně odstraněn klitoris, malé a velké stydké pysky. Jsou vytvořeny rané plochy, které se sešívají k sobě, aby vytvořily souvislou plochu. Plocha pak zakryje zevní ústí močové trubice a poševní vchod, ponechán je jen malý otvor pro odtok moči a menstruační krve.²³

Dále nesmím opomenout rozdělení v mezinárodním prostředí, které v roce 1995 vypracovala Světové zdravotnické organizace WHO.²⁴ Toto rozdělení je obdobné, také člení ženskou obřízku do čtyř kategorií:

1) *Excise* typu *sunna circumcision* – typ, který obnáší odstranění části nebo celého klitorisu.

²³ Ibid.

²⁴ Toubia, N. (1993): *Female Genital Mutilation: A Call for Global Action*. Women Ink, New York, s. 11.

2) Excise – je širším zákrokem, při kterém se odstraní celý klitoris a část nebo celé malé stydké pysky.

3) Infibulace – jedná se o vyříznutí části nebo většiny zevního genitálu. Odstraní se klitoris a malé i velké stydké pysky. Nakonec se překryje zbývající tkáň přes zevní ústí močové trubice a poševního vchodu. Ponechán je pouze otvor pro odtok moči a menstruační krve.

4) Typ, který zahrnuje různé porušení, upravení, propíchnutí nebo také účelové zjizvení. Může se jednat i o invazivní zdobení ženského genitálu.²⁵

Rozdělení obřízky do kategorií je pouze orientační, neboť v praxi se jedná o nespočetné množství různých zákroků a operací. Způsob výkonu se velice liší, záleží zde na mnoha faktorech, ať už sociálních nebo ekonomických aj.

Podle odhadů Světové zdravotnické organizace, zhruba 100 až 140 milionů dívek a žen na celém světě podstoupilo některou formu FGM. Většina z nich pochází z Afriky, kde je až 92 milionů obřezaných dívek, starších devíti let.²⁶ Nejvíce rozšířené jsou první a druhý typ obřízky, podle výzkumů představuje 85 procent všech obřezaných žen.²⁷ Něco okolo 2 milionů dívek a žen zemřelo na následky ženské obřízky kvůli krvácení, šoku nebo infekci. Většina žen má kvůli zákroku doživotní následky, jako jsou často se opakující močení nebo vaginální infekce. Bolest při pohlavním styku a neplodnost jsou další běžné důsledky

²⁵ Dietrich, H. *FGC Around the World*. Dostupné na: <http://www.fgmnetwork.org/intro/world.php>

²⁶ Friedman, Lauri, S. (2010): *Women's Rights*. Greenhaven Press, s. 7.

²⁷ Hosken, F. (1993): *The Hosken Report: Genital and Sexual Mutilation of Females*. *Women's International Network*. Lexington, MA, s. 3.

obřezání. Obřízka také zvyšuje riziko úmrtí při porodu, jak ženy, tak dítěte a další komplikace, které uvádím v následující kapitole.²⁸

K bližšímu studiu o rozdělení a typech ženské obřízky doporučuji využít knih, které se daným tématem zabývají podrobněji.²⁹

2.4 Vliv obřízky na zdraví žen

Vliv na zdraví ženy při podstoupení obřízky má zejména odbornost vykonané práce, hygienické podmínky a celkový zdravotní stav obřezávané dívky. Komplikace se mohou objevit ve všech typech FGM, ale nejčastější potíže jsou s infibulací. Obřízka má buď okamžité, nebo dlouhodobé důsledky na zdraví žen.³⁰

Okamžité komplikace:

Patří mezi ně silná bolest spojená s krvácením, které může vést k šoku v průběhu nebo po zákroku.³¹ Dále se může jednat o infekci v ráně, vředy v oblasti genitálu, infekci močových cest, horečku aj. Krvácení a infekce můžou způsobit i smrt obřezané ženy.³²

²⁸ RCN. (2006): *Female Genital Mutilation*. Dostupné na: www.rcn.org.uk/___data/assets/pdf_file/0012/78699/003037.pdf

²⁹ Skaine, Rosemarie (2005): *Female Genital Mutilation: Legal, Cultural And Medical Issues*. Jefferson, NC: McFarland & Company.; Carole Jenny (2010): *Child Abuse and Neglect: Diagnosis, Treatment, and Evidence*. Saunders. Dále je možné využít všech studií a odborných článků, neboť rozdělení ženské obřízky do kategorií obsahuje každá studie a kniha na dané téma.

³⁰ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

³¹ Koso-Thomas, O. (1987): *The Circumcision of Women: A Strategy for Eradication*. Dotesios Ltd., London, s. 54.

³² *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

Dlouhodobé komplikace:

Sem patří chudokrevnost, tvoření cyst, abscesů a jizev, poškození močové trubice, bolest při souloži a sexuální nechut', přecitlivělost v oblasti genitálu. Infibulace může způsobit vážné jizvy, obtíže při močení, menstruační poruchy, opakující se infekce močových cest.³³ V nemálo případech může dojít k neplodnosti ženy. Například v Súdánu můžeme hovořit o 20 až 25 procentech neplodných žen, kterým byly prokázány komplikace při obřezání, které pak způsobily neplodnost.³⁴ V těhotenství může mít za následek komplikace pro ženu, ale také může způsobit úmrtí plodu.³⁵

Vzhledem k tomu, že je postup obřízky spojen se ztrátou krve a často je prováděn jedním nesterilním nástrojem³⁶ pro řadu operací, je zde zvýšené riziko přenosu HIV/AIDS.³⁷ Právě poškození ženských pohlavních orgánů může mít za následek tržná poranění při pohlavním styku, což výrazně zvyšuje riziko přenosu. Totéž platí pro porod a následnou ztrátu krve.³⁸

Podle některých vědců mrzačení ženských pohlavních orgánů může též zanechat trvalé stopy na životě a psychice žen, které prodělaly

³³ Ibid.

³⁴ Koso-Thomas, O. (1987): *The Circumcision of Women: A Strategy for Eradication*. Dotesios Ltd., London, s. 27-28.

³⁵ Gollaher, David. (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*. Basic Books, New York, s. 188.

³⁶ Ženská obřízka se provádí pomocí speciálních nožů, nůžek, skalpelů, kusů skla nebo žiletek.

³⁷ Koso-Thomas, O. (1987): *The Circumcision of Women: A Strategy for Eradication*. Dotesios Ltd., London, s. 29.

³⁸ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

obřízku. Problémy spojené s psychikou se mohou projevit u mladších dívek, ale také se mohou dostavit až v dospělosti.³⁹ Psychická nerovnováha může vyvolat poruchy chování. V delším časovém horizontu ženy trpí pocity úzkosti, depresemi a frigiditou. Sexuální nechut' pak může být příčinou manželských konfliktů a následného rozvodu.⁴⁰

Úmrtnost žen a dívek v důsledku všech forem obřízky je nepochybně vysoká. Nicméně o těchto faktech nejsou nikde vedeny záznamy. Primární úmrtí nejsou zaznamenána a příčiny smrti při porodu v důsledku obřízky nejsou ve všech případech správně uváděna. Většinou se uvede jiný důvod spojený spíše s porodem. V případě úmrtí dívky či ženy při obřízce není ten, kdo ji vykonává vůbec obviněn. Odůvodněním může být i to, že si za smrt může daná dívka sama, protože měla sexuální styk dříve, než jí byla obřízka provedena.⁴¹

Pro více informací o vlivu obřízky na zdraví žen doporučuji využít publikací, které se daným tématem zabývají detailněji.⁴²

2.5 Mýty, pověry a důvody spojené s vykonáváním ženské obřízky

Příčiny mrzačení ženských pohlavních orgánů zahrnují kombinaci kulturních, náboženských a sociálních faktorů v rámci rodin a komunit. Ve

³⁹ Toubia, N. (1993): *Female Genital Mutilation: A Call for Global Action*. Women Ink, New York, s. 13-19.

⁴⁰ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

⁴¹ Hosken, P. (1989): *Female Genital Mutilation: Strategies for eradication*. Dostupné na: <http://www.nocirc.org/symposia/first/hosken.html>

⁴² Carole Jenny. (2010): *Child Abuse and Neglect: Diagnosis, Treatment, and Evidence*. Saunders.; Gruenbaum, E. (2001): *The Female Circumcision Controversy: An Anthropological Perspective*. University Pennsylvania Press, Philadelphia.

většině společností je FGM považována za kulturní tradici, která je často používána jako argument, pro její pokračování. Existuje mnoho důvodů pro vykonávání ženské obřízky, které můžeme označit za mýty, neboť jsou to lidově tradovaná pozitiva, nezakládající se na pravdě. Můžeme je rozdělit do pěti skupin:

1) Psycho-sexuální důvody: Provádění obřízky je v tomto případě prostředkem ke kontrole sexuality žen. Odůvodněné tím, že pokud není žena obřezaná, je sexuálně nenasycená, proto je obřízka nutná k zajištění panenství před manželstvím.

2) Sociologické a kulturní důvody: Zde je obřízka vnímána jako součást dívčího zasvěcení do dospělosti a také jako součást kulturní tradice. Uváděné jsou mylné informace, které slouží k udržování této praxe. Například, že FGM zvyšuje ženskou plodnost a má blahodárné účinky v těhotenství.

3) Hygiena a estetické důvody: V některých společnostech jsou brány vnější ženské genitálie za špinavé a ošklivé, odstranění zde tudíž zdánlivě podporuje hygienu a estetickou stránku.

4) Náboženské důvody: Ačkoli FGM nepřipouští ani islám, ani křesťanství, náboženské předpisy bývají špatně vykládány a na základě toho ospravedlňují ženské obřezání.

5) Sociálně-ekonomické důvody: V mnoha společnostech je ženská obřízka předpokladem pro manželství. Ženy jsou ve většině případů ekonomicky závislé na mužích, tj. hlavním důvodem podstoupení obřízky. FGM může být i předpokladem pro právo na dědictví.⁴³

⁴³ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting.* Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

Jak jsem již zmínila v předchozí kapitole, obřezaná žena má větší riziko nákazy HIV/AIDS. Nicméně se můžeme setkat s mýty, že se žena při pohlavním styku nemůže nakazit virem HIV, neboť právě díky obřízce je velmi odolná proti sexuálně přenosným chorobám.

Více o tradicích a mýtech můžete dohledat ve studiích a knihách, které se daným tématem více zabývají.⁴⁴

2.6 Geografické rozšíření

Národy, které praktikují ženskou obřízku, mají řadu společných charakteristik. A to, že žijí v patriarchálních, kočovně-pasteveckých nebo zemědělsko-pasteveckých společnostech, v nichž nemají ženy téměř žádný vliv. Ženy jsou finančně závislé na svých otcích a po svatbě na svých manželech. Pokud by se žena postavila proti tomuto zakořeněnému zvyku, riskovala by exkomunikací ze společenství. Proto by potřebovala být ekonomicky nezávislou. V těchto společnostech rodinná čest úzce souvisí se sexuálním chováním žen. Obřízka je tedy považována za logický způsob prevence žen před předmanželským pohlavním stykem. Dané společnosti jsou též přesvědčeny, že ženská obřízka garantuje ženino panenství. Existuje také silný společenský tlak na muže, aby se ženili výhradně s obřezanými ženami. Muži si v těchto společnostech chtějí být jisti, že jsou skutečně otci svých dětí, neboť otázka otcovství je velmi důležitá v dědických záležitostech. V těchto pasteveckých společnostech muži často dlouhodobě opouštějí své domovy a obřízka jejich žen má posloužit jako *pás cudnosti*. Nicméně ani role žen samých

⁴⁴ Bodiang – Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC).; Rogaia Mustafa Abusharaf (2007): *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press.

v uchovávání těchto škodlivých tradic se nesmí podceňovat, neboť jsou to právě ženy, jež zařizují vše potřebné pro vykonání obřízky.⁴⁵

Ti, kteří provádějí ženskou obřízku, věří, že je nařízena náboženstvím. Náboženství je nejen teologie, ale i praxe. A tato praxe je rozšířena po celém Blízkém východě. Mnoho diplomatů, pracovníků mezinárodních organizací a Arabů tvrdí, že je problém obřízky lokalizován do Severní a subsaharské Afriky. Nicméně se mýlí, neboť tento problém se vyskytuje po celé Levantě, Úrodném půlměsíci a Arabském poloostrově a mezi mnoha přistěhovalci na Západ od těchto zemí.⁴⁶

Ženská obřízka se i v dnešní době objevuje v mnoha muslimských zemích, ale také v jiných zemích. Tento zvyk praktikuje hlavně v afrických zemích, jako je např. Egypt, Súdán, Somálsko, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Ghana, Guinea, Nigérie aj. V některých případech se objevuje v jižních částech Arabského poloostrova, jedná se o Omán a Jemen. Také se může ženská obřízka vyskytovat v Indonésii, Malajsii, na Srí Lance, Indickém poloostrově u Bóhrů, v některých oblastech Latinské Ameriky - Brazílie a Peru. V poslední řadě se s obřezáváním můžeme setkat u domorodců v Austrálii.⁴⁷

⁴⁵ Kouřilová, I. (2003): *Žena a sexualita – fatální téma islámu*. In: Kouřilová, I.; Macháček, Š.; Mendel, M. *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. Varius, Praha, s. 44.

⁴⁶ Thomas von der Osten-Sacken, Thomas Uwer (2007): *Is Female Genital Mutilation an Islamic Problem?* Middle East Quarterly. Dostupné na: www.meforum.org/1629/is-female-genital-mutilation-an-islamic-problem

⁴⁷ Kouřilová, I. (2003): *Žena a sexualita – fatální téma islámu*. In: Kouřilová, I.; Macháček, Š.; Mendel, M. *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. Varius, Praha, s. 44.

Nejnovější poznatky ze severního Iráku naznačují, že FGM je často vykonávána v regionech mimo Afriku, poučným příkladem je irácký Kurdistan.⁴⁸

Jak jsem již zmínila, způsob praktikování ženské obřízky se velice liší oblast od oblasti.

V některých zemích je praktikování obřízky zákonem zakázáno. V Africe můžeme hovořit o zemích, jako je např. Benin, Burkina Faso, Středoafrická republika, Čad, Pobřeží slonoviny, Džibutsko, Egypt, Ghana, Guinea, Keňa, Niger, Nigérie, Senegal, Tanzanie, Togo.⁴⁹ V Súdánu je nejzávažnější forma obřízky, tedy infibulace, zakázána zákonem, vydaným roku 1947. Nicméně praxe nadále pokračuje.⁵⁰ Ostatní státy, kde jsou zákony proti FGM jsou Austrálie, Belgie, Kanada, Dánsko, Nový Zéland, Norsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie, USA, zde mají proti obřízce federální zákony a konkrétní státní zákony.⁵¹

Tresty za provedení ženské obřízky se pohybují v rozmezí od šesti měsíců až po doživotí. Některé země přijaly také tresty v podobě peněžní pokuty. V roce 2001 došlo k trestnímu stíhání nebo zatčení v souvislosti s obřízkou v zemích jako jsou např. Burkina Faso, Egypt, Ghana, Francie

⁴⁸ Thomas von der Osten-Sacken, Thomas Uwer (2007): *Is Female Genital Mutilation an Islamic Problem?* Middle East Quarterly. Dostupné na: www.meforum.org/1629/is-female-genital-mutilation-an-islamic-problem

⁴⁹ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

⁵⁰ Boyle, E. (2002): *Female Genital Cutting: Cultural Conflict in the Global Community*. The Johns Hopkins University Press, Baltimore and London, s. 124 – 125.

⁵¹ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

a Senegal. Belgie, Benin, Nigérie a Uganda navrhuji zákony zakazující FGM.⁵²

Evropský parlament přijal v září 2001 usnesení o mrzačení ženských pohlavních orgánů. Rezoluce vyzývá členské státy Evropské unie sledovat, chránit a trestat provádění ženské obřízky. Dále vyzývá Komisi a Radu, aby přijaly opatření pro ochranu obřezaných dívek. Také nabádá členské státy, aby uznaly právo na azyl žen a dívek ohrožených FGM.⁵³ Mezinárodními konferencemi, rezolucemi, zákony atd. na podporu boje s FGM se zabývá v kapitole: Mezinárodní smlouvy a prohlášení o FGM.

K bližšímu studiu geografického rozšíření ženské obřízky doporučuji využít knih, které se daným tématem zabývají podrobněji.⁵⁴

3 DEBATY, NÁZORY A ARGUMENTY NA PROBLEMATIKU ŽENSKÉHO OBŘEZÁVÁNÍ

V této kapitole se zaměřuji na náboženské argumenty ve prospěch a naopak proti mužské i ženské obřízce. Dále uvádím debaty muslimských autorů a následně islámských učenců právních škol.

⁵² *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting.* Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Gruenbaum, E. (2001): *The Female Circumcision Controversy: An Anthropological Perspective.* University Pennsylvania Press, Philadelphia.; Skupnik, Jaroslav. (2007): *Kulturní sexualita: Západ a ženská obřízka. Kulturně antropologická perspektiva.* Cerm, Brno.; Toubia, N. (1993): *Female Genital Mutilation: A call for Global Action.* Women Ink, New York. Dále můžeme využít mnoha dalších studií a knih, neboť dané téma obsahuje každá studie o ženské obřízce.

Nakonec přidávám názory současných muslimských náboženských autorit.

3.1 Náboženské argumenty ve prospěch mužské a ženské obřízky

Je vzácné najít muslima, který by zpochybňoval praktikování mužské obřízky. Co se týče ženského obřezávání, panují mezi duchovními učenici rozpaky a nejednotnost v pohledu a názorech na danou problematiku. Shoda se zdá být pouze v tom, že není obřízka ženy výslovně přikázána, avšak přesto je dobré, aby žena tuto tradici podstoupila. Hlavně z důvodu snížení sexuální touhy, což chrání její morálku. To byla úvaha vlivného káhirského šajcha Al-Azharu, který v roce 1981 varoval a nabádal rodiče, aby ignorovali názory lékařů a vědců proti ženské obřízce, neboť lékařská věda se pořád mění, zatímco náboženská pravda je neměnná. Rodiče dále varoval před tím, že jsou zodpovědní za morální blaho svých dcer.⁵⁵

Výše uvedené teze k obhajobě ženského obřezávání, patří mezi nejčastěji uváděné. Níže se zaměřuji na náboženské argumenty obhajující tuto tradici, které rozdělují do čtyř kategorií: 1) Zdroje muslimského práva 2) Korán 3) Sunna 4) Právo a zákony.

1) Zdroje muslimského práva

Muslimské právo má dva hlavní zdroje, Korán a sunnu. Dále je nutné uvést *idžtihád*, který znamená dobírání se práva prostřednictvím nezávislé interpretace Koránu a sunny. Za časů al-Ghazalího došlo v 10. století k *uzavření bran idžtihádu* a od té doby je islámské právo vykládáno, jen v rámci uzavřeného systému *taqlíd*, který je protikladem

⁵⁵ Gollaher, David. (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*. Basic Books, New York, s. 193.

idžtihádu a znamená doslova nápodobu, imitování. V současné době specifická část *idžtihádu* dostává stále větší a důležitější roli, neboť fatwy⁵⁶, které jsou často formulované v jazyce přístupném většině lidí, definují, jak se přizpůsobit a chovat podle boží vůle. Fatwy nejsou právně závazné, ale jsou povinné pro věřící. Fatwy jsou dostupné v psané či ústní formě a jsou hojně publikovány. Mnoho z nich se týká právě ženské nebo mužské obřízky.⁵⁷

2) Korán

V Koránu nenalezneme žádnou zmínku o ženské, ani mužské obřízce. Extenzivní výklad verše 2: 124 vykazuje určité sotva sledovatelné údaje o daném tématu:⁵⁸

A hle, Pán zkoušel Abrahama slovy, a když je on splnil, řekl Pán: „Věru tě učiním vůdcem pro lidi.“ I zeptal se: A co potomstvo mé? Pravil: „Úmluva Má je pro nespravedlivé neplatná.“ (Korán 2: 124)

Jednou z možností zkoušky dané Abrahamovi, byla obřízka, jak je uvedeno v některých výrocích Muhammada. Abraham je modelem pro muslimské věřící na základě následujícího verše:⁵⁹

⁵⁶ Fatwy – kvalifikované právní názory muslimských náboženských učenců. Jsou nezávazné zákonem, ale očekává se, že se jimi muslimští učenci a ostatní věřící budou řídit.

⁵⁷ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

⁵⁸ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (2007): *Male and Female Circumcision: The Myth of the Difference*. In: Rogaia Mustafa Abusharaf. *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press, s. 55.

⁵⁹ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

“A pak jsme ti vnukli: „Následuj náboženství Abrahama, jenž hanířem byl, vždyť on věru mezi modloslužebníky nepatřil!“ (Korán 16: 123)

Z tohoto verše vyplývá, že Muhammad následoval náboženství Abrahama a tudíž také každý muslim by měl následovat cestu Abrahama a jako on podstoupit obřízku.⁶⁰

Je důležité upozornit na pravidlo muslimského zákona, podle něhož jsou dané normy platné, dokud nebudou zrušeny právní normy, odhalené proroky před Muhammadem. Proto se Bible v některých případech stává pramenem pro muslimské právo.⁶¹ I z tohoto důvodu je nutné představit, jak se k danému tématu staví Starý a Nový zákon. O ženské obřízce v nich nenajdeme žádné zmínky, nicméně nalezneme zde mnoho odkazů o mužské obřízce, což jsem již výše začala nejdůležitějším textem Starého zákona o nařízení obřízky u Abrahama, který dále pokračuje následovně.

Bůh dále Abrahamovi řekl: *„Ty i tvoje potomstvo budete mou smlouvu zachovávat ve všech pokoleních. Znamením mé smlouvy mezi mnou a vámi i tvým potomstvem, kterou budete zachovávat, bude toto: Každý mezi vámi, kdo je mužského pohlaví, bude obřezán. Dáte obřezat své neobřezané tělo a to bude znamením smlouvy mezi mnou a vámi. Po všechna pokolení každý, kdo je mezi vámi mužského pohlaví, bude osmého dne po narození obřezán, doma zrozený i koupený za stříbro od kteréhokoli cizince, který není z tvého potomstva. Musí být obřezán každý*

⁶⁰ Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam. United States Agency for International Development (USAID)*. Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

⁶¹ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

zrozený v tvém domě i koupený za stříbro. Tak bude má smlouva pro znamení na vašem těle smlouvou věčnou. Neobřezanec, který by nedal své neobřezané tělo obřezat, bude ze svého lidu vyobcován; porušil mou smlouvu.“ (Genesis 17: 9-14)

Obřízku jako znamení spolenectví můžeme nalézt pouze v dalších dvou částech Bible:

Ale bude jej jíst každý služebník koupený za stříbro, bude-li obřezán. (Exodus 12: 44)

Osmého dne bude obřezána jeho předkožka. (Leviticus 12: 3)

Ostatní zmínky můžeme označit spíše jako vyprávění:

Řekli jim: „To my nemůžeme udělat, abychom dali svou sestru muži neobřezanému, byla by to pro nás potupa. Svolíme jen tehdy, budete-li jako my: dá-li se u vás každý mužského pohlaví obřezat. Pak vám budeme dávat své dcery a budeme si brát dcery vaše, usídlíme se u vás a staneme se jedním lidem. Jestliže nás neuposlechnete a nedáte se obřezat, vezmeme svou dceru a odejdeme.“ (Genesis 34: 14-17)

„Když se na cestě chystali nocovat, střetl se s ním Hospodin a chtěl ho usmrtit. Tu vzala Sipora kamenný nůž, obřezala předkožku svého syna, dotkla se jeho nohou a řekla: Jsi můj ženich, je to zpečetěno krví.“ A Hospodin ho nechal být. Tehdy se při obřízkách říkalo: „Jsi ženich, je to zpečetěno krví.“ (Exodus 4: 24-26)

„Až přijdete do země a budete sázet různé ovocné stromy, bude vám jejich ovoce nedotknutelné jako neobřízka; po tři roky bude pro vás neobřezané, nesmí se jíst.“ (Leviticus 19: 23)

Král Saul tedy žádal sto pelištejských předkožek od Davida, než dal svůj souhlas, aby si David vzal za manželku jeho dceru Míkal:

Saul poručil: „Řekněte Davidovi toto: Král nemá zájem o věno, leč o sto pelištejských předkožek. Necht' je vykonána pomsta nad královými nepřáteli.“ Saul si myslel, že David padne Pelištejcům do rukou. Jeho služebníci oznámili tato slova Davidovi a Davidovi se zamlouvalo stát se královým zetěm. Ještě neuplynuly stanovené dny, když se David se svými muži vypravil a pobil mezi Pelištejci dvě stě mužů. Jejich předkožky David přinesl; předali je v plném počtu králi. Tak se stal královým zetěm; Saul mu dal svou dceru Míkal za ženu. Saul viděl a poznal, že Hospodin je s Davidem, a jeho dcera Míkal ho milovala. (1. Samuelova 18: 25-28)

Tento výklad koránských veršů s odkazem na Bibli je považován za urážlivý, podle imáma Mahmúda Šaltúta, bývalého šajcha Al-Azharu. Tyto argumenty založené na židovském právu o mužské, nikoli ženské obřízce ukazují, že Bible obřezání nezmiňuje. Také, že Židé nepraktikují tuto tradici, s výjimkou falašských Židů. Nicméně podle As-Sukkářího praktikují Židé, jak mužskou, tak ženskou obřízku, dle Ibn Hagar, což je důvodem, proč odmítají mužskou i ženskou obřízku na sedmý den, právě aby se jim nepodobala. Dokonce i Bible neobsahuje žádný text týkající se ženského obřezávání.⁶²

3) Sunna

Na následujících řádkách představím různé výroky Proroka Muhammada, týkající se ženské nebo mužské obřízky, z děl současných arabských autorů.

Nejčastěji zmiňované vyprávění popisuje krátkou debatu mezi Muhammadem a Um Habíbou nebo Um Atíjou. Tato žena byla známa jako obřezávačka otrokyň a patřila mezi skupinu žen, jež se přistěhovaly

⁶² Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

s Muhammadem. Muhammad se jí zeptal, zda stále vykonává své povolání. Ona odpověděla kladně a dodala: „*pokud je to zakázaná praxe, přestanu ji vykonávat*“. Muhammad odpověděl: „*Je to dovoleno.*“⁶³ V jiné verzi je uvedeno: „*Pojď bliž, můžu tě přiučit: pokud vykonáváte obřízku, nepřehánějte to (lá tanhaki), protože to přináší větší lesk pro obličej (ašráq), a to je mnohem příjemnější (ahza) pro muže.*“⁶⁴ Podle jiných zdrojů řekl: „*Řežte mírně a nepřehánějte to (ichtafidna wa-lá tanhikna), protože to je příjemnější (ahza) pro manžela.*“⁶⁵ Dále můžeme uvést další výrok, ve kterém Muhammad prohlásil: „*Obřízka je pro muže sunna a pro ženy makrúma.*“ Termín sunna zde znamená, že je v souladu s tradicí Muhammada samotného.⁶⁶ Pojem *makrúma* není zdaleka jasný, ale lze jej přeložit jako úctyhodný skutek.

Pokud se zaměříme na Muhammadovi výroky, spojené s mužskou obřízkou, vidíme jasnější a rozhodně odlišnější stanoviska.

Nicméně tradice obsahuje několik výroků připisovaných Prorokovi, které údajně potvrzují rituál obřezání. V jednom z nich někdo přišel k Muhammadovi a chtěl přejít na jeho víru. Muhammad řekl: „*Oholit nevěřícímu vlasy a obřezat.*“ Při jiné příležitosti například Muhammad řekl:

⁶³ Gollaher, David. (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*. Basic Books, New York, s. 192.

⁶⁴ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

⁶⁵ Haifaa A. Jawad (1998): *The Rights of Women in Islam: An Authentic Approach*. St. Martin's Press, INC., New York, s. 58.

⁶⁶ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (2007): *Male and Female Circumcision: The Myth of the Difference*. In: Rogaia Mustafa Abusharaf. *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press, s. 56.

„Kdokoli se stane muslimem, musí být obřezán, i když je starý.“⁶⁷ V dalším výroku se někdo ptal Muhammada, zdali neobřezaný muž, může absolvovat pouť. On odpověděl: „Neměl by, dokud není obřezán.“ Podle jiné tradice Muhammad řekl: „Pět norem definuje fitru: holení ochlupení, obřízka, ořezávání kníru, depilace podpaží a stříhání nehtů.“⁶⁸ Nicméně tyto záležitosti netvoří hlavní základy náboženství, jedná se zejména o otázky osobní hygieny.⁶⁹ Další vyprávění uvádí deset norem, mezi nimiž je obřízka vždy uvedena. Za normy *fitra* jsou považovány ty, které jsou naučené od Boha. Muži, kteří se snaží o dokonalost, musí žít v souladu s těmito normami. Nejsou povinné, ale pouze doporučené (*mandúba*), s výjimkou obřízky, která je pro muže povinná. Na základě těchto předpokladů, as-Sukkáří věří, že byl Adam první obřezaný muž. Jeho potomci zanedbali jejich povinnost, neboť to bylo potvrzeno Abrahamovi a jeho potomkům. Tudíž obřízka byla znamením, jímž se rozlišovali věřící od nevěřících. Právě proto je obřízka znakem islámu.⁷⁰

Dále Muhammad stanovil: „Pokud se obě obřezané části (*chitanán*) pokrývají nebo v případě, že se vzájemně dotýkají, je třeba je před

⁶⁷ Gollaher, David (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*. Basic Books, New York, s. 45.

⁶⁸ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (2007): *Male and Female Circumcision: The Myth of the Difference*. In: Rogaia Mustafa Abusharaf. *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press, s. 56.

⁶⁹ *An analysis of female circumcision according to Islamic law*. Dostupné na: www.alislam.org/library/articles/Female-circumcision-and-its-standing-in-Islamic-law.pdf

⁷⁰ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

modlitbou umýt.“ Z toho lze podle obhájců vyvodit, že muži i ženy byli obřezáváni v době Muhammada.⁷¹

Odpůrci ženské a mužské obřízky, oponují předešlým výroky a nepřičítají jim žádnou důvěryhodnost. Mahmúd Šaltút uvádí, „že *nejsou ani jasné, ani autentické.*“ Šajch Abbás, rektor muslimského ústavu v Paříži je ještě více neústupný a vyjadřuje se následovně: „*Mužská obřízka, i když není povinná má estetické nebo hygienické účely. Neexistuje žádný náboženský islámský text odkazující na ženské obřezání. O tom svědčí skutečnost, že se tato praxe nevyskytuje ve většině islámských zemí. Mnoho lidí přijalo zvyk ženské obřízky před konverzí k islámu.*“⁷²

Podle odborníků, zabývajících se studiem a zejména pravostí *hadíthů*, jsou výše uvedené výroky obhajující ženskou obřízku nedůvěryhodné. Můžou být sice pravé, ale vědci uvádějí, že nemají s obřezáním žádnou souvislost. Pokud odkazují na obřezání, tak pouze u mužů.

4) Právo a zákony

Ženská obřízka má jen velmi křehké základy v Koránu a sunně. As-Sukkárí se snaží posílit tyto základy v praxi, jako na zvyku, který představuje zdroj muslimského práva. Podle něj se ženská obřízka stala obecnou normou a byla praktikována po dlouhou dobu a není v rozporu s žádným textem náboženského práva. Také odkazuje na pravidlo, podle něhož, co není zakázáno, je vlastně dovoleno. Tím pádem není ženské

⁷¹ Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi. (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam*. United States Agency for International Development (USAID). Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

⁷² Haifaa A. Jawad (1998): *The Rights of Women in Islam: An Authentic Approach*. St. Martin's Press, INC., New York, s. 58.

obřezávání výslovně zakázáno a zůstává povoleno. I když vyprávění týkající se ženské obřízky, nejsou důvěryhodné, žádné neukazují přímý zákaz nebo odsouzení. Jedním z principů muslimského práva je, že je lepší použít normu, než se jí vzdát. Nicméně tento autor zapomíná, že muslimský zákon umožňuje na základě vlastní nevědomosti, aby byly normy zrušeny. Ve skutečnosti Korán uvádí:⁷³

Když je jim řečeno: „Pojďte k tomu, co seslal Bůh, a k poslovi!“, odpovídají: „Nám postačí, co u otců svých jsme našli!“ Ale což když otcové jejich nic neznali a po správné cestě nebyli vedeni? (Korán 5: 104)

3.2 Náboženské argumenty proti mužské a ženské obřízce

Hlavní argument, který uvádí, že Bůh neprovádí mrzačení lze shrnout takto: *Můžeme si představit Boha, který požaduje od svých věřících, aby se zmrzčili a značkovali na svých genitáliích, stejně jako dobytek? Egyptská doktorka Nawál as-Sa'dáwí, která sama podstoupila obřezání, ve své knize píše:*

„Pokud pochází náboženství od Boha, jak může člověk uříznout orgán, vytvořený Bohem, dokud neumře nebo nebude zcela deformován? Bůh nevytváří orgány těla nahodile, bez úmyslu. Není možné, že by byl klitoris vytvořen pouze za účelem odříznutí, v rané fázi života. To je rozpor, do kterého se nemůže dostat ani pravé náboženství, ani Bůh. Pokud Bůh stvořil klitoris jako sexuálně citlivý orgán, jehož jedinou funkcí se zdá být sexuální potěšení pro ženy, znamená to, že považuje takové potěšení pro ženy jako normální a legitimní a také jako součást duševního zdraví. Velmi často se prohlašuje, že právě islám je jádrem ženské obřízky a je tudíž zodpovědný za nedostatečně privilegovanou a špatnou

⁷³ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

situaci žen v Egyptě a jiných arabských zemích. Takové tvrzení není pravdivé. Je-li náboženství platné v zásadách, pak reprezentuje a zaměřuje se na pravdu, rovnost, spravedlnost, lásku a zdravý život pro všechny zdravé lidi, ať už muže nebo ženy. Nemůže být pravdivé náboženství, které se zaměřuje na nemoci, mrzačení ženských těl a amputace podstatných částí pohlavních orgánů.“⁷⁴

Na tento argument se zaměřuje také autor René Saurel. Korán je v rozporu s křesťanstvím a judaismem a na rozdíl od nich povoluje a doporučuje, aby ženě byla dána fyzická a psychická radost, tedy potěšení obou partnerů při sexu. Násilně rozdělené, roztrhané a oddělené tkáně a s tím spojená bolest, nepřispívají k dobrému pocitu při sexu.⁷⁵

Oba výše uvedené zdroje se vztahují k náboženství islámu, křesťanství a judaismu. Tyto abstraktní pojmy obsahují většinou protichůdné prvky. Je lepší odkazovat na písemné prameny, než na abstraktní pojmy. Je třeba rovněž zdůraznit, že tento argument je platný proti mužské i ženské obřízce. Nicméně oba výše uvedení autoři jej používají pouze proti ženskému obřezávání.⁷⁶ Všeobecně většina autorů používá dané argumenty pouze proti ženské obřízce. Jedním z mála autorů, který se postavil mužskému obřezávání, byl Mustafa Kemal Al-Mahdáví, kterého uvádím níže.

⁷⁴ El-Saadawi, Nawal (1980): *The Hidden Face of Eve: Women in the Arab World*. Zed Press, London, s. 41 – 42.

⁷⁵ Haifaa A. Jawad (1998): *The Rights of Women in Islam: An Authentic Approach*. St. Martin's Press, INC., New York, s. 128.

⁷⁶ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

Není těžké najít podporu pro výše uvedené argumenty v Koránu samotném. Korán podporuje představu manžela a manželky, dávat si navzájem potěšení při pohlavním styku. Například:

„Jest vám dovoleno přiblížit se v noci postní k manželkám svým – ony jsou pro vás oděvem a vy jste oděvem pro ně. Bůh poznal, že křivdíte sami sobě, avšak obrátil se k vám a odpustil vám. Nyní tedy souložte s nimi a usilujte o to, co Bůh vám předepsal. Jezte a pijte až do chvíle, kdy od sebe rozeznáte bílou a černou nit na úsvitu, potom dodržujte plný půst až do noci. A nesouložte s nimi, zatímco se zdržujete v rozjímání v modlitebnách! Toto jsou ohraničení Boží, nepřibližujte se k nim! A takto Bůh činí srozumitelnými znamení Svá pro lidi – snad budou bohabojní!“ (Korán 2:187)

„A patří k Jeho znamením, že vám z vás samých manželky stvořil, abyste u nich klid našli. A vložil mezi vás lásku a dobro – a věru jsou v tom znamení pro lidstvo veškeré.“ (Korán 30:21)

Následující verš neumožňuje člověku změnit Boží stvoření:

(Ďábel řekl): „a dám jim zbloudit a vzbudím v nich vášně a nařídím jim, aby uřezávali uši dobytku, a nařídím jim, aby hyzdili stvoření Boží!“ Ten, kdo si bere satana jako ochránce místo Boha, ten utrpí ztrátu zjevnou. (Korán 4:119)

Daný verš odsuzuje každou změnu na lidském těle.⁷⁷ Také by mohl být vykládán, jako ženská obřízka, stejně tak tetování, piercing a jiné

⁷⁷ Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam*. United States Agency for International Development (USAID). Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

úpravy, které mění vzhled lidského těla.⁷⁸ Obhájci mužské a ženské obřízky na tento i následně uvedený verš zcela zapomínají.⁷⁹

„ten, jenž udělal překrásně každou věc jím stvořenou a člověka nejdříve z hlíny stvořil“ (Korán 32: 7)

Azíza Kamel, odpůrce ženské obřízky, odkazuje na tento verš a dodává: *„Excize je zkreslení toho, co Bůh stvořil, protože Bůh je spokojen se svými stvořeními.“*

Další vyprávění se týkalo botaniky, se kterou byl spojený rozhovor Muhammada s nějakou zemědělkou, které údajně řekl: *„Víte, vaše světské obchody jsou lepší (než já).“⁸⁰*

Poslední pasáž tohoto vyprávění byla citována súdánským Šajchem Hassanem Ahmadem Abú-Sabíbem,⁸¹ na semináři o tradičních postupech, které mají dopad na zdraví žen a dětí v Africe. Právě toto vyprávění ho dovedlo k závěru, že musí být ženská obřízka zakázána, protože lékařská věda dokázala, že obřezání žen může být škodlivé.⁸²

⁷⁸ *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Africa, the Middle East and Far East: Debate Among Muslims.* Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm.htm

⁷⁹ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision.* Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1995): *Islamic Law and the Issue of Male and Female Circumcision. Third World Legal Studies: Vol. 13, Article 4, s. 81.*

⁸² Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision.* Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

Korán zakazuje člověku, aby si ubližoval, což nám ukazuje následující verš.⁸³

Rozdávejte na stezce Boží, avšak nevrhejte se do zkázy vlastníma rukama! Konejte dobré skutky, neboť Bůh miluje ty, kdož dobré skutky konají. (2: 195)

Dále Muhammad prohlásil: „Kdo škodí věřícím, poškozuj mě, a kdo mě poškozuj, ubližuj Bohu.“

Nicméně tento šajch nesledoval jeho argumentaci na jejím konci. V daném vyprávění, uznal Muhammad, že není neomylný v botanice a tak připustil, že zemědělci ví více než on, i přes jeho kvality Proroka. Z podobnosti mužské a ženské obřízky, může vyplývat, že vyprávění Muhammada opravdu nemůžou být neomylná a mohou být v rozporu s lékařskou vědou. Šajch ale nezachází tak daleko, neboť odděluje Muhammadovu odpověď od celého vyprávění a pouze říká, že není spolehlivá. Dochází k závěru, že otázku mužské a ženské obřízky, je třeba posuzovat podle jejích výhod a nevýhod. I přes tento malý rozpor, jsou jeho rady proti ženské obřízce nejvíce explicitní, které jsou nám známy ze strany náboženského vůdce.⁸⁴

Všechny výše uvedené náboženské argumenty jsou psány pouze a výhradně proti ženské obřízce. I když by mohly být velmi dobře použity i proti mužské obřízce, což autoři ve většině případů nedělají. Autoři, kteří jsou proti mužské a ženské obřízce zřídka projeví odsuzující postoj, hned z několika následujících důvodů:

⁸³ Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam. United States Agency for International Development (USAID)*. Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

⁸⁴ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

1) Mnozí stále považují mužskou obřízku za náboženskou povinnost, prosperující zdraví, v opozici se ženskou obřízkou.

2) Ti, kdo mají námitky proti mužskému obřezávání, se je bojí přiznat otevřeně, neboť se obávají náboženských autorit.

3) Ti, kteří mohou bojovat proti mužské obřízce, se domnívají, že by prioritou měla být otázka ženského obřezání, kde je třeba vynaložit hodně úsilí. Bojí se, že pokud by bojovali proti oběma tradicím, mohlo by dojít spíše ke zhoršení situace obou tradic.

4) Ti, kdo bojují proti ženské obřízce, získávají nejen materiální pomoc od západních zemí a organizací, což se nedá říci o mužském obřezávání. Proti mužské obřízce si netroufají bojovat zejména z politických důvodů.⁸⁵

Jen málo autorů veřejně zaujalo negativní postoj. Pro příklad můžeme uvést pět muslimských autorů, kteří zpochybňují danou praxi. V roce 1971 egyptský myslitel Issam al-Dín Hafní Nássif přeložil dílo Josepha Lewise *Ve jménu lidskosti* pod názvem *Obřízka je škodlivá židovská chyba*. V předmluvě, která je delší než samotný text žádá muslimy, aby ukončili mužské obřezávání, které považuje za barbarskou praxi zavedenou Židy do muslimských společností. Dále můžeme uvést sarkastického novináře Muhammada Afífiho, který publikoval recenzi tohoto díla v káhirském časopise *Al-Hilál*, ve které otevřeně vyjadřoval odpor k mužské obřízce. Dalším autorem je Džamal al-Banná, mladší

⁸⁵ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 140.

bratr Hassana al-Banná, zakladatele hnutí Muslimského bratrstva. Ten staví svoje názory proti obřezávání na následujícím verši:⁸⁶

Stvořili jsme věru člověka v postavě nejkrásnější. (Korán 95:4)

Džamal se vyjadřuje o mužské i ženské obřízce následovně: „*ani mužská, ani ženská obřízka nejsou součástí muslimského náboženství, protože ani jedna z nich není obsažena v Koránu.*“ K těmto autorům se připojuje též turecký spisovatel Rašad Chalífa, který uvádí, že Bůh by nemohl přijmout takový krutý rituál a dále uvádí obdobné názory předchozích autorů a také níže uvedeného autora.⁸⁷

Nejznámějším muslimským autorem, který zpochybňuje mužskou obřízku je Mustafa Kemal Al-Mahdáví. Právě kvůli odporu k dané praxi proti němu bylo vedeno právní řízení, ve kterém mu hrozilo odsouzení k trestu smrti za odpadlictví. Soudce Mustafa Kemal Al-Mahdáví byl pod vedením zuřivého útoku libyjských náboženských kruhů.⁸⁸ Kazatel z mešity Proroka, v Medíně, zveřejnil v roce 1992 brožuru, která se poté rozdávala v Libyi. V této brožuře žádal Muslimskou arabskou ligu a Islámskou konferenci o vytvoření společné fatwy všech muslimských učenců proti tomuto soudci a také, aby ho označili odpadlíkem. Pokud jde o jeho knihu, nakázal kazatel, aby byla odstraněna a spálena a též bylo zakázáno její čtení. Dále ho obviňovali, že mimo jiné popřel, povinnost

⁸⁶ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (2007): *Male and Female Circumcision: The Myth of the Difference*. In: Rogaia Mustafa Abusharaf. *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press, s. 58.

⁸⁷ Ibid., s. 58.

⁸⁸ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

mužského obřezávání, i přesto, že je na toto téma všeobecná shoda, když byl i sám Muhammad obřezán.⁸⁹

Ve skutečnosti tento libyjský soudce trvá na tom, že mužská obřízka je židovský zvyk. Židé věří, že Bůh je vidí pouze v případě, že mají rozlišovací značky, jako je obřízka nebo potřísněné dveře krví. Zde odkazuje na Boží příkaz daný Židům, že krev z obětovaných skotů má být kladena na ostění domů v době židovského svátku Pesachu.⁹⁰ Bůh řekl Mojžíšovi a Árónovi:

Pak vezmou trochu krve a potřou jí obě veřeje i nadpraží u domů, v nichž jej budou jíst. Tu noc budou jíst maso upečené na ohni a k němu budou jíst nekvašené chleby s hořkými bylinami. Nebudete z něho jíst nic syrového ani vařeného ve vodě, nýbrž jen upečené na ohni s hlavou i s nohama a vnitřnostmi. Nic z něho nenecháte do rána. Co z něho zůstane do rána, spálíte ohněm. Budete jej jíst takto: Budete mít přepásaná bedra, opánky na nohou a hůl v ruce. Sníte jej ve chvatu. To bude Hospodinův hod beránka. Tu noc projdu egyptskou zemí a všecko prvorozené v egyptské zemi pobiji, od lidí až po dobytek. Všechna egyptská božstva postihnu svými soudy. Já jsem Hospodin. Na domech, v nichž budete, budete mít na znamení krev. Když tu krev uvidím, pominu vás a nedolehne na vás zhoubný úder, až budu bít egyptskou zemi.
(Exodus 12: 7-13)

⁸⁹ Gollaher, David (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*. Basic Books, New York, s. 51-52.

⁹⁰ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1995): *Islamic Law and the Issue of Male and Female Circumcision*. *Third World Legal Studies*: Vol. 13, Article 4, s. 82.

Libyjský soudce dodává, že Korán toto zvláště logicky nezmiňuje. Podle něj se Bůh nevěnoval takovým absurdním krokem, jako je objekt určený pouze ke zbytečnému odříznutí.⁹¹ Dále cituje následující verš:⁹²

Věru ve stvoření nebes a země a ve střídání noci a dne je znamením pro lidi rozmyslem nadané, kteří vzývají Boha stojíce, sedíce i ležíce a kteří přemýšlejí o stvoření nebes a země a říkají: „Pane náš, Tys věru nestvořil toto vše pro nic za nic - sláva Tobě! Ušetři nás trestu ohně pekelného! (Korán 3: 191)

3.3 Debaty mezi obhájci a odpůrci obřízky

Chceme-li definovat akt v tomto případě obřízky, znamená ji rozdělit do pěti kategorií: 1) Zakázaný 2) Trestuhodný 3) Dovoleno 4) Vhodný 5) Povinný. Toto je pět kategorií, do nichž muslimští věřící klasifikují jakýkoli úkon.⁹³

Odpůrci ženské obřízky ji považují za zakázanou, na druhé straně většina nemá žádné námítky proti mužské obřízce, kterou vlastně považují za povinnou.

Aby byl daný člověk hodný přijetí k islámu, uznává Imám Ahmad pouze modlitbu a obřezání. Imám Málík odmítá, aby neobřezané osoby

⁹¹ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

⁹² Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1995): *Islamic Law and the Issue of Male and Female Circumcision*. *Third World Legal Studies*: Vol. 13, Article 4, s. 82.

⁹³ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

pracovaly ve veřejné funkci a byly hodnověrnými svědky u soudu.⁹⁴ S danými argumenty souhlasil i Ibn Abbás, který navíc zakazoval jíst maso zabitě neobřezaným člověkem. Na svoji obhajobu předkládají následující důkazy:⁹⁵

Abraham věru byl vůdcem Bohu oddaným, hanífem a mezi modloslužebníky nepatřil. (Korán 16: 120)

Tento verš ukazuje, že Muhammad sledoval cestu Abrahama. Abraham byl obřezán ve velmi vysokém věku, když mu bylo 80 let⁹⁶, a to i přes utrpení, které mu obřízka mohla způsobit.⁹⁷

Další jejich obhajobou jsou již zmiňované výroky Muhammada, vztahující se k obřízce a doklady, jež prokazují obřezávání v době Muhammada. Také uvádějí předpoklad, že neobřezaný muž drží nečistoty v těle, a tudíž jsou jeho modlitby neplatné. Mužská i ženská obřízka působí bolest. Nicméně podle jejich tvrzení je bolest přípustná, neboť mužská i ženská obřízka je povinná.⁹⁸

⁹⁴ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

⁹⁵ Kister M. (1994): "... *And He Was Born Circumcised...*" *Some notes on circumcision in Hadith*. Dostupné na: www.kister.huji.ac.il/sites/default/files/Circumcised_0.pdf

⁹⁶ Podle jiných zdrojů byl Abraham obřezán ve 120 letech. Kister M. (1994): "... *And He Was Born Circumcised...*" *Some notes on circumcision in Hadith*. Dostupné na: www.kister.huji.ac.il/sites/default/files/Circumcised_0.pdf

⁹⁷ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 138.

⁹⁸ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

Nicméně dané argumenty si najdou i své odpůrce. Nesouhlasí s nimi například Al-Hassan, který uvedl, že je třeba se obřízce vyhnout, pokud by mohla ohrozit život a také, že není nic špatného na konzumaci masa poraženého neořezanou osobou.⁹⁹

Mnozí autoři, kteří souhlasí s mužským obřezáváním, volí následující stanovisko. As-Sukkárí uvádí, že je mužská obřízka povinná, protože látky vylučované a držené pod předkožkou mají za následek odpudivý zápach. Tyto nečistoty činí modlitbu neplatnou. Tím, že je čistota nezbytná pro vykonání modliteb, stává se obřezání povinností dle právního předpisu, ve kterém se uvádí: *to, co je nezbytné pro splnění povinností se stává závazným.*¹⁰⁰

Víra, že mužská i ženská obřízka zajišťuje rituální čistotu (*tahára*) je v islámu velice důležitá. Žádný uctívání akt není přijatelný, dokud není člověk ve stavu rituální čistoty. Z tohoto důvodu plyne přesvědčení, že ženy, které nejsou obřezány, nemohou tohoto stavu čistoty dosáhnout, protože klitoris pořád roste a tím vytváří záhyby na kůži, kde se tvoří nečistoty, které nelze odstranit. „*Ženy, které nejsou obřezané, jsou špinavé a vždy z nich bude cítit odporný zápach, zato obřezané ženy budou vždy udržovány v čistotě.*“¹⁰¹

Nicméně jsou uváděny i protikladné názory, které uvádí, že žena nemá žádnou předkožku, a proto by neměla vznikat na intimních místech

⁹⁹ Kister M. (1994): „... *And He Was Born Circumcised...*“ *Some notes on circumcision in Hadith*. Dostupné na: www.kister.huji.ac.il/sites/default/files/Circumcised_0.pdf

¹⁰⁰ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

¹⁰¹ Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi. (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam*. United States Agency for International Development (USAID). Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

nečistota. Z tohoto důvodu je ženská obřízka v tomto případě, jen doporučena. Profesor 'Abd-al-Wahháb Challáf vysvětluje pojem *makrúma* ve spojitosti s ženskou obřízkou, jako lidské potěšení. Šaltút konstatoval, že je ženská obřízka *makrúma*, když nejsou muži nebo manželé zvyklí na tento *vyčnívající kus masa*. Většina se přiklání ke smyslu chvályhodné a záslužné praxe ženského obřezávání. Dle názoru profesora Zakaríja Al-Berí, je lepší provádět ženskou obřízku. Když někdo nepodstoupí obřezání, není to hříchem, pokud je o tom přesvědčen na základě náboženských textů a doporučení lékaře, že není povinen podstoupit danou praxi. Al-Qaradáwí zaujímá přijatelnější názory, podle nichž ponechává volbu obřezání na rodičích a jejich víře a to navzdory skutečnosti, že on sám upřednostňuje ženskou obřízku, protože chrání morálku dívek, zejména pak v dnešní době.¹⁰²

Egyptský výbor pro fatwy vydal 28. května 1949 fatwu, která prohlašuje, že opuštění od zvyku ženské obřízky není hříchem. Další fatwa od téhož orgánu ze dne 23. června 1951 je tvrdší na opuštění zvyku. Nejenže tato fatwa neuznává ukončení tradice ženského obřezávání, ale uvádí vhodnost jejího provedení v souladu s přírodou. Kromě toho z této fatwy vyplývá, že zpochybňuje a označuje názory lékařů o nevýhodách obřezání za nerelevantní. Třetí mnohem podrobnější fatwa, také ze stejné instituce, byla vydána 29. ledna 1981. Tato fatwa je neústupně proti zákazu zvyku ženského obřezávání. Autorem je velký šajch Al-Azharu, který uvádí, že není možné opustit poučení od Muhammada ve prospěch druhých a kvůli lékařům bojujícím proti FGM. Podle něj se lékařská věda stále vyvíjí a nezůstává konstantní. Odpovědnost na rozhodnutí o obřezání dívky mají rodiče nebo osoby rozhodují o dívčině prospěchu. Ti, kteří to nedodrží, nekonají svoji

¹⁰² Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

povinnost.¹⁰³ Více o praktikování ženské obřízky v Egyptě a již zde zmíněných fatwách uvádím v kapitole: Ženská obřízka v Egyptě.

As-Sukkáří se také snaží vysvětlit rozdíly mezi chlapcem a dívkou podle následujících náboženských norem: 1) Abraham byl také obřezán a on by to neudělal, kdyby to nebylo povinné. Nicméně nemáme zde žádný důkaz, že Abraham zmiňoval nebo dokonce schvaloval ženskou obřízku. 2) Mužská obřízka je znak, který odděluje muslimské muže od těch nemuslimských. Pokud jde o ženy, měl by být přijat respektovaný postoj a mělo by být zavedeno vyšetření, které zjistí, zda je žena obřezaná či nikoli. 3) Mužská obřízka pomáhá předcházet mnoha chorobám, např. rakovině a snižuje masturbaci. Toto stanovisko rovněž předložil imám Mahmúd Šaltút, neboť podle něj předkožka ukrývá bakterie škodlivé zdraví, což ale podle něj neplatí v případě dívek.¹⁰⁴

As-Sukkáří je toho názoru, že zdraví není v dnešní době žádný problém. Muslimský muž, který se bojí o své zdraví, může požádat lékaře, aby provedl operaci pod narkózou za pomoci moderního vybavení.¹⁰⁵ Také dodává, že zaručuje ženám právo na rozvod v případě, že manžel není obřezaný, neboť jeho předkožka může být zdrojem nemocí. Stejně tak může mít obřezání muže za následek ženin odpor, čímž se zabrání realizaci cílů manželství, lásce a porozumění mezi partnery. Žena má

¹⁰³ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

právo být oddána s někým hezkým a čistým.¹⁰⁶ Ženskou obřízku popisuje As-Sukkárí takto: Ženská obřízka musí být provedena jednou lékařkou nebo jedním lékařem muslimské víry a zbožného vzhledu a se znalostí Muhammadova učení. Na snížení bolesti musí být použity nejlepší zdravotní prostředky. Ženská obřízka musí být provedena ve dne, aby lékař mohl pracovat v plném denním světle, ale také v plném tajemství. Přítomna smí být pouze matka, její učitel nebo člověk, který s dívkou nejvíce soucítí. Nicméně nevyjasňuje, z čeho se ženská obřízka skládá. Azharský šajch Gádd-al-Haqq 'Alí uvádí, že se ženská obřízka skládá z „řezání kůže, která je umístěna nad močovým otvorem.“ Daná vyjádření jsou podle nich v souladu se sunnou, ale musíme je chápat pouze teoreticky.¹⁰⁷

Ahmad Amín zdůrazňuje význam obřízky tím, že zmiňuje následující příběh: *súdánský kmen chtěl vstoupit na islám. Hlavní vůdce Al-Azharu jim řekl, co je pro přijetí potřeba udělat. Učenec jim poté poslal seznam požadavků, přičemž obřízka byla na prvním místě. Kmen pak odmítl, přestoupit k muslimům.*¹⁰⁸

V muslimském životě je velice důležitá rodinná oslava po provedení mužské obřízky, což se nedá říci o ženské obřízce, která je vždy vykonána tajně. Podle saudských náboženských autorit musí být člověk konvertující k islámu obřezán, ale v případě, že se odmítne připojit

¹⁰⁶ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (2007): *Male and Female Circumcision: The Myth of the Difference*. In: Rogaia Mustafa Abusharaf. *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press, s. 58.

¹⁰⁷ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

¹⁰⁸ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (2007): *Male and Female Circumcision: The Myth of the Difference*. In: Rogaia Mustafa Abusharaf. *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press, s. 58.

k islámu ze strachu z obřezání, může být v tomto případě tento požadavek odložen, dokud nebude jeho víra silnější.¹⁰⁹

Co se týče sociální úrovně, neobřezání ženy představuje vážné důsledky. V některých zemích se neobřezané dívky ani nevďají a lidé o nich mluví jako by byly nevychované a posedlé ďáblem.¹¹⁰ V egyptském venkově vystavují místní obřezávačky ženám certifikát, který pak použijí jako důkaz pro manželství.¹¹¹ Wedád Zenie-Ziegler píše, že egyptské ženy z venkova jsou překvapeny, že některé ženy žijící v Káhiře nepodstupují obřízku. Al-Masrí představil prohlášení egyptské porodní asistentky, která obřezala více než tisíc dívek. Její názor vyjádřil takto: „Lidé by měli lynčovat otce, kteří jsou proti obřezání svých dcer, neboť oni ve skutečnosti chtějí, aby se z jejich dcer staly prostitutky“.¹¹²

3.4 Debaty a názory muslimských autorů

V této kapitole se zaměřím nato, zda byla mužská a ženská obřízka praktikována v době Muhammada, a také, jak se tato praktika vyvíjela mezi muslimy. Uvádím konkrétní vyjádření muslimských autorů z doby Proroka Muhammada a také současných autorů.

Klasičtí učenci nebyli jednotní v názorech na mužskou a ženskou obřízku v době Muhammada.

¹⁰⁹ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Gollaher, David (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*. Basic Books, New York, s. 193.

¹¹² Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (2007): *Male and Female Circumcision: The Myth of the Difference*. In: Rogaia Mustafa Abusharaf. *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press, s. 59.

Nejstarší dochovaný životopis o Muhammadovi je od Ibn Išáka (zemřel 767), který byl editovaný Ibn Hišámem (zemřel 838) a podle odborníků nezmiňuje obřezání. To by se mělo brát v potaz při studiu výroků Muhammada, které podle obhájců podporují tuto tradici.¹¹³

Al-Džahíz (zemřel 868): „*Mužská obřízka byla vykonávána Araby od dob Abrahama a ženská od dob Hagar až do současnosti.*“¹¹⁴

Al-Marsafí, současný muslimský autor konstatuje, že byla praxe obřezávání hluboce zakořeněná mezi Araby, kteří jí zdělili od Abrahama. Arabové považují předkožku za nečistou, což se projevuje v jejich poezii, kde se vyjadřují proti neobřezaným a v některých případech neobřezané i zesměšňují. Tento příklad nalezneme v poezii autora Imru al-Qajse, který zemřel přibližně roku 540. Autor zesměšňoval byzantského císaře jako *achláf* neobřezaného. Dále Al-Marsafí dodává, že Arabové byli nazýváni *národem obřízky*.¹¹⁵

Tvrzení, že Arabové v době Muhammada praktikovali obřezávání, jsou nepřesná z mnoha důvodů. Prvním důvodem je skutečnost, že Arabové v době Muhammada patřili do tří náboženských komunit, židovské, křesťanské a pohanské. Židé v té době praktikovali mužskou obřízku, ale křesťané nikoli. Jsou nám známy důkazy z poezie muslimského autora Al-Džaríra (zemřel 733), který zesměšňoval křesťanského básníka Al-Achtála (zemřel 710) tím, že upozorňoval na

¹¹³ Joseph, A. (2009): *Circumcision*. Dostupné na: quransmessage.com/articles/circumcision FM3.htm

¹¹⁴ Kister M. (1994): „... *And He Was Born Circumcised...*“ *Some notes on circumcision in Hadith*. Dostupné na: www.kister.huji.ac.il/sites/default/files/Circumcised_0.pdf

¹¹⁵ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 135.

obřízku, jako na rozdíl mezi nimi. O pohanských Arabech neexistuje žádný přesvědčivý důkaz, že by praktikovali obřízku. Bible se o obřízce nezmiňuje, nebo jediné ve smyslu neprovádět obřezání. Dalším důvodem je skutečnost, že nemáme žádný arabský text, vydaný před Koránem, který by pojednával o mužské obřízce. Pravost poezie z období před Koránem není jasně stanovena. Také bychom neměli spoléhat na různé legendy. Další důvod je spojený s pochybnostmi muslimských autorů o tom, zda byl Muhammad obřezán.¹¹⁶ Ve sbírce hadíthů pod názvem *Al-Musnád*, které uvedl Ahmad Ibn Hanbal (zemřel 855), čteme následující text: *„Uthmán Ibn al-Ás byl vyzván na obřízku, ale odmítl ji. Jako důvod uvedl: v době Muhammada jsme neměli podstupovat obřezání a nebyli jsme k tomu vyzýváni.“*¹¹⁷

V dalším příběhu se vojenský velitel Hassan Al-Basrí (zemřel 728) údajně setkal se starými lidmi a zeptal se jich, jaké bylo jejich náboženství. Řekli: *„jsme muslimové“*. Poté se jich zeptal, zda podstoupili obřízku a zjistil, že nebyli obřezáni, a nařídil dát je obřezat.¹¹⁸

V knize *Dějiny* od Al-Tabarího¹¹⁹ (zemřel 923) je uvedeno, že chalífa Umar ibn Abd-al-Azíz (zemřel 720) napsal generálovi jeho armády al-Džarrah Ibn Abdalláhovi (zemřel 730), který dobyl Chorásán: *„Jestliže se nějaká osoba modlí směrem k Mekce, osvobodí se od placení džizji, daně“*. Mnoho lidí poté konvertovalo k islámu. Někdo poté doporučil

¹¹⁶ Ibid., s. 135.

¹¹⁷ Joseph, A. (2009): *Circumcision*. Dostupné na: quransmessage.com/articles/circumcision FM3.htm

¹¹⁸ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 136.

¹¹⁹ Al - Tabarí byl historik a autor, který psal komentáře ke Koránu. Joseph, A. (2009): *Circumcision*. Dostupné na: quransmessage.com/articles/circumcision FM3.htm

veliteli: *Lidé začali konvertovat k islámu jen proto, že nechtěli platit džizju. Předložme je tedy k obřízce jako důkaz.* Al-Džarrah napsal, že chalífa nejdříve souhlasil, aby byli obřezáni,¹²⁰ nicméně později se vyjádřil, že obřízka není ke konverzi nutná: *„Bůh poslal Proroka Muhammada a věřil mu, aby svolal lidi k přijetí islámu. Neměl ho poslat na obřízku.“*¹²¹

Al-Nawawí (zemřel 1277) cituje Ibn al-Mundíra (zemřel 931) takto: *„V oblasti obřízky není žádný interdikt, který lze prokázat, ani omezení času na které může být odkazováno, ani sunna. Rozhodnutí je pouze na člověku samém a není dovoleno zakazovat nebo nařizovat něco o čem nemáme jasný důkaz.“* Ibn Al-Qajim Džawzija (zemřel 1351) se zabýval tím, zda by i muslimové měli podstupovat obřezání sedmý den po narození, stejně jako u Židů. Dále cituje také Ibn Al-Mundíra: *„Není interdikt v této oblasti, ani informace o obřízce, na které lze odkazovat ani sunna, kterou bychom mohli použít.“*¹²²

Jak je vidět z uvedených příkladů, obřízka nebyla povinná v muslimské komunitě v době Muhammada. Lidé si mohli rozhodnout, zda podstoupí obřezání či nikoli. Pokud se rozhodli pro obřízku, sami si určili, v jakém věku ji podstoupí.

Co se týče praktikování pouze ženské obřízky v době Muhammada, je nám známo jen málo hodnověrných údajů z této doby. Ze sbírek hadíthů se zmiňuje příběh ženy, která provádí obřízku otrokyň,

¹²⁰ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (2007): *Male and Female Circumcision: The Myth of the Difference*. In: Rogaia Mustafa Abusharaf. *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press, s. 57.

¹²¹ Kister M. (1994): *“... And He Was Born Circumcised...” Some notes on circumcision in Hadith*. Dostupné na: www.kister.huji.ac.il/sites/default/files/Circumcised_0.pdf

¹²² Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 136.

džawarí, tj. obecný pojem pro otrokyně. Údajně se s ní Muhammad setkal.¹²³

Dále je možno použít citát Al-Džahíze, který uvádím výše: „*Mužská obřízka byla vykonávána Araby od dob Abrahama a ženská od dob Hagar až do současnosti.*“¹²⁴

Podle Džawwád 'Alí byla ženská obřízka rozšířena mezi Araby, a to zejména mezi obyvateli Mekky. Také uvádí, že syn ženy, která prováděla ženám obřízku, byl hanlivě označován jako *syn řezačky klitorisu*.¹²⁵

Závěrem můžeme tedy říci, že z dostupných informací o mužské a ženské obřízce vyplývá, že i v prvních staletích po Muhammadovi bylo rozhodnutí o obřízce pouze na rodině.

S expanzí muslimské říše, konverzí různých národů a rostoucím zájmem v různých oblastech poznání, počínaje Koránem, hadíthy a arabským jazykem, publikovali někteří autoři knihy o právní vědě, která se vztahuje na každý aspekt lidského chování s ohledem na vztah člověka k Bohu a bližnímu svému. Mnohé z těchto knih jsou obsaženy v souboru komplexní a systematizované encyklopedie. Tato právní encyklopedie ukazuje, že ženská a mužská obřízka nebyla značně řešena, neboť i samotné slovo obřízka je velký problém najít. Jediná kniha, která měla velkou kapitolu o této otázce, byla napsána Ibn Al-Qajjím Džawzjíjou z hanbalovské právní školy. V knize se zaměřuje na normy týkající se dětí.

¹²³ Ibid., s. 136.

¹²⁴ Kister M. (1994): „... *And He Was Born Circumcised...*“ *Some notes on circumcision in Hadith*. Dostupné na: www.kister.huji.ac.il/sites/default/files/Circumcised_0.pdf

¹²⁵ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 136.

Uvádí protichůdné pozice předchozích právních autorů, týkající se všech aspektů mužské i ženské obřízky. Podobně rozporuplné pozice lze též nalézt v komentářích na Korán a sunnu. Tyto nejednotné postoje vznikly, neboť ani Korán, ani sunna neposkytují jasný postoj o mužské a ženské obřízce.¹²⁶

Současní muslimští autoři se snaží začlenit klasické postoje na obřízku podle právních škol. Nicméně takové klasifikace jsou nepřesné, protože muslimové nedosáhli žádného jasného konsensu před vytvořením právních škol. Právní školy nemají jednotný postoj mezi sebou a i dnes najdeme protichůdné pozice mezi stoupenci stejné školy. Mezi klasickými a moderními autory jsou ti, co považují mužskou obřízku za *sunnu*, tedy tradici a ženskou obřízku za *makrúmu*, ušlechtilý skutek. Další autoři označují mužskou obřízku jako *wádžib*, tedy povinnost a ženskou obřízku jako *sunnu* a také autory, jež považují mužskou i ženskou obřízku za *wádžib*.¹²⁷ Dle daných postojů muslimové rozlišují obřízku do pěti kategorií: 1) *wádžib* – povinná 2) *mandúb* – doporučená 3) *mubáh* – povolená 4) *makrúh* – nežádoucí 5) *muharram* – zakázaná.¹²⁸ Dané rozdělení vzniklo z důvodu, že právníci, kteří psali o mužské a ženské obřízce se spoléhali na vzájemně si odporující výroky Muhammada, který

¹²⁶ Ibid., s. 136-137.

¹²⁷ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 136-137.

¹²⁸ Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam*. United States Agency for International Development (USAID). Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

kvalifikoval mužskou a ženskou obřízku jako *wádžib*, *sunnu*, *fitru* nebo *makrúmu*.¹²⁹

V následující kapitole navazuji představením čtyř právních škol a poté uvádím konkrétní vyjádření islámských učenců právních škol o mužské a ženské obřízce.

3.5 Debaty islámských učenců právních škol o FGM

Jak jsem již zmínila, v Koránu nenalezneme ani zmínku o ženské obřízce. Existují však některé knihy o tradicích a islámském právu a jiné, které popisují diskuzi o ženské obřízce. Islámští učenci ze čtyř právních škol neboli madhabů, a to z šáfi'ovské, hánífovské, málikovské a hanbalovské školy, vedou mezi sebou debaty o ženské obřízce. Panují mezi nimi velké neshody od zákazu po povinnost obřezávání žen. Jinak je tomu u mužské obřízky, kde mezi učenci panuje shoda, tedy je pro ně povinností.¹³⁰ Nicméně mnoho učenců ze čtyř právních škol sdílí alespoň jeden společný názor, tedy že by se měla ženská obřízka přinejmenším doporučovat, pokud není povinná.¹³¹ Šáfi'ovská a hanbalovská právní škola považuje ženskou obřízku za povinnost, tak jako je to u mužské obřízky.¹³² Hanbalovská škola považuje obřízku za islámský rituál. Muž může donutit svoji manželku k podstoupení obřezání. Pokud není obřezán

¹²⁹ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 137.

¹³⁰ *An analysis of female circumcision according to Islamic law*. Dostupné na: www.alislam.org/library/articles/Female-circumcision-and-its-standing-in-Islamic-law.pdf

¹³¹ Muslim Women's League. (1999): *Female Genital Mutilation*. Dostupné na: www.mwlnusa.org/topics/violence&harrassment/fgm.html

¹³² *An analysis of female circumcision according to Islamic law*. Dostupné na: www.alislam.org/library/articles/Female-circumcision-and-its-standing-in-Islamic-law.pdf

muž, znamená to porušení smlouvy, což pro ženu představuje nárok na rozvod.¹³³ Hánífovská a málikovská právní škola lpí na zachování této tradice. Někteří považují první typ obřízky za sunnu, tedy za hřích, pokud není prováděna záměrně.¹³⁴ Hánífovská škola uvádí, že pokud existuje skupina, která odmítá mužskou obřízku, musí proti ní hlava státu vyhlásit válku. Nicméně někteří uvádějí, že člověk může být ušetřen od obřízky, ze zdravotních důvodů.¹³⁵ V některých knihách se můžeme dokonce setkat s názorem, že je ženská obřízka žádoucí. Z původní islámské právní literatury je patrné, že podporuje pouze mužskou obřízku a také z ní vyplývá, že ženská obřízka není sunna.¹³⁶ Konkrétně se vyjadřují jednotlivé právní školy takto: hánífovská škola označuje mužskou i ženskou obřízku za sunnu, v tomto případě volitelný akt. Málikovská škola zastává názor, že je obřízka *wádžib*, neboli povinnost pro muže a sunna pro ženy. Šáfí'ovská škola považuje mužskou i ženskou obřízku za *wádžib*. Hanbalovská škola zaujímá na obřezávání dva názory: 1) *wádžib* pro muže i ženy 2) *wádžib* pro muže a *makrúma*, tedy ušlechtilý čin pro ženy.¹³⁷

¹³³ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

¹³⁴ *An analysis of female circumcision according to Islamic law*. Dostupné na: www.alislam.org/library/articles/Female-circumcision-and-its-standing-in-Islamic-law.pdf

¹³⁵ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

¹³⁶ *An analysis of female circumcision according to Islamic law*. Dostupné na: www.alislam.org/library/articles/Female-circumcision-and-its-standing-in-Islamic-law.pdf

¹³⁷ Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam*. United States Agency for International Development (USAID). Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

Debaty mezi právními školami se soustředí kolem například již zmiňovaného hadíthu.¹³⁸ Abú Dáwúd ve své sbírce uvádí, že hadíth není autentický. Jeho verze výkladu se liší ve frazeologii. Dále uvádí: „*Daný řetězec tradentů není silný. Kromě toho je uváděn jako přímá citace přisuzovaná Muhammadovi. Tento hadíth je špatný v pravosti.*“ Souhlasí s ním i Ibn Hadžar al-Asqalání a Ahmad Badžačí, kteří navíc dodávají, že všechny verze mají velice slabý řetězec tradentů. Zajn ad-Dín al-Iráqí v jeho komentáři na Ihjá Ulúm ad-Dín al-Ghazálího poukazuje na uvedený hadíth, který má podle něj slabý řetězec přenosu.¹³⁹

Učenci zabývající se studiem výroků Muhammada označují zaznamenané výroky buď, za závazné (*sahíh*) nebo naopak neplatné. Zkoumají obsah (*matn*) a řetězec tradentů (*sanád*), aby ověřili jejich pravost.¹⁴⁰

Stoupenci právních škol vedou diskuze o všech již v práci zmiňovaných hadíthech, které odkazují na obřízku. Nicméně mají velice odlišné a rozporuplné názory. Shodnou se na jediném, a to, že je mužská obřízka povinná a také, že spojování obřízky s hadíthy a Muhammadem není správné, neboť nejsou autentické. Proto se snaží vysvětlit a uvést na pravou míru spojování obřízky s Muhammadem.

¹³⁸ „*Jedna žena v Medíně prováděla obřízku. Prorok jí řekl: Neřež tak krutě, protože je to lepší pro ženu a více žádoucí pro muže.*“

¹³⁹ Muhammad Salim al-Awwa. *Female Circumcision Neither a Sunna, nor a Sign of Respect*. Dostupné na: www.emro.who.int/Publications/HealthEdReligion/CircumcisionEn/Chapter3.htm

¹⁴⁰ Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam*. United States Agency for International Development (USAID). Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

3.5.1 Vyjádření klasických představitelů právních škol

Al-Músulí (zemřel 1284, hanafíja): *„Obřízka je sunna a fitra pro muže a pro ženy je makrúma. Pokud by někteří obyvatelé dospěli k jednotnému názoru, a to zanechání obřízky žen, musí proti nim imám vést válku, neboť obřízka je jeden z rituálů islámu.“*

Ibn Qudáma (zemřel 1223, hanbal): *„Mužská obřízka je povinná. Ženská obřízka je šlechetným činem, ale podle mnoha učenců není povinná.“*

Abú-Abdalláh řekl, že Ibn Abbás (společník Muhammada, zemřel 687) přímo vyžadoval mužskou obřízku. Podle něj neobřezaní nemohli vykonat pouť, ani modlitbu. Z jeho vyjádření vyplývá, že nařizoval i ženské obřezání, zejména z důvodu čistoty.

Al-Bahútí (zemřel 1641, hanbal): *„Podstoupení mužské a ženské obřízky je povinné.“*

Al-Nawáwí (zemřel 1277, šáfí'á): *„V naší škole je ženská i mužská obřízka povinností.“*

Ibn al-Džalláb (zemřel 988, málikovský madhab): *„Obřízka je sunnou pro muže i ženy.“*

Al-Dardír (zemřel 1786, málikovský madhab): *„Obřízka je pro muže sunnou.“*

Al-Šáfíí (zemřel 820): Pokládal obřízku za povinnost a vyjádřil se následovně. *„Obřezávání žen je doporučováno (mandúb).“*

Al-Nazáwí (zemřel 1162, sekta ibádíja): *„Obřízka je povinná pro všechny muslimy... Pokud by muž, kterému je nařízena ji odmítl prodělat a ještě by se pokoušel o odklad, měl by být zabit. Pro ženy není obřízka povinná, nicméně každá žena by ji měla podstoupit na manželovu počest. Pro ženy je obřízka makrúma, pro muže povinnost nebo tradice.“*

Al-Túsí (zemřel 1067, ší'íta): *„Nejlepší doba pro vykonání obřízky u chlapců je v sedmi letech. Může se stát, že je obřezání provedeno až v dospělosti, není na tom nic špatného. Důležité je, že každý muž musí podstoupit obřízku, žádný nesmí zůstat neobřezán. V případě provedení ženské obřízky u otrokyň džawarí je velkou ctí a záslužným činem. Jestliže nejsou ženy obřezány, není to nic špatného.“*

Zajn ad-Dín al-Amilí (zemřel 1559, ší'íta): *„Chlapci musí být obřezáni na sklonku dospělosti. Ženy je lepší obřezat, i když jsou již dospělé.“*

Dža'far ibn Muhammad As-Sádiq řekl: „Ženská obřízka je makrúma a co je lepší než makrúma?“¹⁴¹

Můžeme tedy konstatovat, že z daných vyjádření klasických autorů vyplývá, že pro ně byla mužská obřízka důležitější než ženská. Ve skutečnosti velká většina klasických autorů zaujala k mužské obřízce kladný postoj a považují mužské obřezání za povinné. Muslimové vykonávali mužskou obřízku, i přestože sloužila jako známka pro jejich prozrazení a pronásledování. Nicméně tato pozice klasických právníků neznamena, že každý muslim musí podstoupit obřízku, jak nám naznačují jejich předchozí vyjádření.¹⁴²

Na rozdíl od mužské obřízky má velká většina klasických autorů mírnější postoj ve prospěch ženské obřízky, ale najdeme některé, jenž tvrdí, že je i ženská obřízka povinná. Není jasně potvrzené, do jaké míry byla ženská obřízka praktikována.¹⁴³ Podle předešlého vyjádření Al-Džahíze, můžeme říci, že byla ženská obřízka v jeho době vcelku

¹⁴¹ Všechny výše uvedené konkrétní výroky klasických představitelů právních škol čerpám z: Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 137-139.

¹⁴² Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 139.

¹⁴³ Ibid., s. 139.

obvyklou praxí a byla praktikována od dob Hagar,¹⁴⁴ zatímco mužská obřízka od dob Abrahama.¹⁴⁵

Ibn al-Hadž, který zemřel roku 1336, patřil k málikovskému madhabu, řekl: „*Vyskytovaly se odlišnosti v praktikování ženské obřízky u žen z východu a západu, neboť východní ženy mají větší přirození na rozdíl od žen ze západu. Z tohoto důvodu se od žen z východu obřízka vyžaduje.*“ To nám ukazuje, že byla ženská obřízka více rozšířena ve východní části islámských zemí, než v části západní, tedy v Severní Africe. V současné době je patrné, že právě v těchto zemích není ženská obřízka rozšířena.¹⁴⁶

Je velmi pravděpodobné, že ženské obřezávání nebylo obvyklé ve všech sociálních třídách. I když jsou nám známé texty, kde jsou zmínky o obřízce pod termínem *nisá'* (všeobecný pojem pro ženy), existují i jiné texty, které odkazují specificky k obřízce otrokyň, *džawarí*.

Imám As-Sádiq, který zemřel roku 941, se o obřízce vyjádřil následovně: „*Pro chlapce je obřízka sunna, ale pro otrokyně sunnou není.*“ V dalším jeho výroku řekl: „*Obřízka otrokyň není tradicí, je pouze makrúma.*“¹⁴⁷

V současné době podstoupí mužskou obřízku většina muslimů v muslimských zemích. Je jen velmi málo těch, kteří se jí vyhnou. Co se

¹⁴⁴ Kister M. (1994): „... *And He Was Born Circumcised...*“ *Some notes on circumcision in Hadith*. Dostupné na: www.kister.huji.ac.il/sites/default/files/Circumcised_0.pdf

¹⁴⁵ Wiggins, Desmond. *Male and Female Circumcision in Africa: Pharaonic Egyptian and Religious Origins*. Dostupné na: web.ccsu.edu/afstudy/upd8-3.htm

¹⁴⁶ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 139.

¹⁴⁷ *Ibid.*, s. 139.

týče ženské obřízky, ta je prováděna v menší míře, ale velká většina obřezaných žen patří právě k muslimské komunitě, ačkoli je mnoho muslimských zemí, kde se ženské obřezávání nepraktikuje. Co se týče knih, zabývajících se mužskou i ženskou obřízkou, hrají podstatnou roli i autoři, kteří se věnují ženskému obřezávání.¹⁴⁸

Mezi muslimy ženská obřízka vyvolává velkou diskusi. Existují autoři, jež ji stále považují za povinnost pro každou ženu. Jiní autoři se domnívají, že je *makrúma* a ostatní ji odsuzují. Počet těch, kteří odsuzují ženskou obřízku, je mnohem větší než počet těch, kteří odsuzují mužskou obřízku. Nicméně je důležité zmínit, že odmítnutí mužské či ženské obřízky je zcela novým trendem v muslimských společnostech. Ve skutečnosti nenajdeme v klasických knihách žádné přímé odsouzení mužského nebo ženského obřezání, ale můžeme nalézt některé autory, jež přijaly liberálnější postoje na obě praktiky. Musíme konstatovat, že mnozí autoři nadále považují ženskou obřízku za *makrúmu*, i když se v jejich zemi ženské obřezání nepraktikuje. Jsou i tací, kteří ji odsuzují na základě zmínek z klasických zdrojů. Jako např. syrský právník Al-Zuhajlí a íránský autor al-Ha'írí.¹⁴⁹

Můžeme tedy konstatovat, že někteří duchovní odsuzují ženskou obřízku jako zastaralou praxi, někteří ji přijímají a ostatní věří, že je povinná. Je úkolem duchovních správně interpretovat náboženskou literaturu, není to práce pouze výzkumných pracovníků a aktivistů, zabývajících se FGM. Existuje určitá tendence zaměňovat liberální výklad islámu s realitou, které ženy čelí převážně v mnoha oblastech Blízkého východu. Aby se zabránilo praxi ženského obřezávání, je třeba připustit,

¹⁴⁸ Ibid., s. 139-140.

¹⁴⁹ Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1999): *Muslim's Genitalia in the Hands of the Clergy: Religious Arguments About Male and Female Circumcision*. In: Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York, s. 140.

že je islám víc než jen psaný text. „*Není to kniha, která řeže klitoris, ale jeho špatné interpretace, navádějící k mrzačení ženských genitálií.*“¹⁵⁰

3.6 Debaty o FGM mezi současnými muslimskými náboženskými autoritami

Podle obhájců obřízky poskytuje islám návod pro všechny aspekty lidského života a také podává poučení, jak vykonávat tento zvyk. Když se určitý akt, v tomto případě ženská obřízka, provádí ve jménu islámu, ještě to neznámá, že se jedná o akt islámský. Mnoho činů se provádí z čistě kulturních důvodů, ale časem mohou získat náboženské odůvodnění.¹⁵¹

Ženská obřízka je společenský zvyk, nikoliv náboženská praxe, nicméně právě v zemích praktikujících FGM je hlavním argumentem pro obhajobu, že obřízka pramení z náboženství a je doporučována samotným Muhammadem, který měl údajně upřednostňovat první formu obřezání. Pravost těchto výroků není potvrzená a někteří učenci se je snaží vyvrátit. Korán ani Bible (Starý a Nový zákon) se o ženské obřízce vůbec nezmiňují. Pouze sunna obsahuje odkaz na ženské obřezání.

Někteří muslimští učenci v jejich debatách argumentovali tím, že díky odstranění části klitorisu je žena citlivější při pohlavním styku a tím potěší manžela. Tváří tvář rostoucímu mezinárodnímu tlaku, zejména Světové zdravotnické organizace publikuje islámský konzervativní tisk desítky článků, které mohou sloužit k odůvodnění a doporučení ženské

¹⁵⁰ Thomas von der Osten-Sacken, Thomas Uwer (2007): *Is Female Genital Mutilation an Islamic Problem?* Middle East Quarterly. Dostupné na: www.meforum.org/1629/is-female-genital-mutilation-an-islamic-problem

¹⁵¹ Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam*. United States Agency for International Development (USAID). Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

obřízky. Například lékař Hamíd al-Ghawábí ve svém článku uvedl: „*odstranění klitorisu a malých stydkých pysků je nezbytné pro správnou hygienu a je to jediný způsob, jak eliminovat nepříjemný zápach žen. Může se stát, že obřízka potlačí sexuální apetit, ale přesto je tento zvyk žádoucí.*“ Podle něj je to vlastně stejné, jako když někteří muži přicházejí, kvůli stárnutí o sexuální apetit. Obřezaná manželka je daleko vhodnější pro potřeby stárnoucího muže, než žena sexuálně náročná, před kterou by se mohl manžel cítit poníženě a zahanbeně, pokud by se jí nemohl vyrovnat. Muže by to také mohlo dovést k užívání *nebezpečných drog*¹⁵², které podporují erekci. Také uvádí názor: „*pokud není žena obřezaná, riskuje nymfomanií a otok klitorisu, což ji povede k masturbaci či lesbickým sklonům. Když žena nepodstoupí obřezání, hrozí jí zvýšené riziko poševní rakoviny.*“ Podle jeho zastánců obřízka zajišťuje ženám eliminaci sexuálního apetitu a brání je před *žlutou tváří*, což je znamení silné nervové úzkosti. Do roku 1970 nepřitahovala vnitřní debata o ženské obřízce v rámci islámu pozornost Spojených států a Evropy. Postupně zásluhou afrických aktivistů a zdravotních pracovníků, včetně amerických misionářů a dobrovolníků mírových sborů se začal objevovat obraz o povaze a rozsahu dané rituální operace.¹⁵³ Nicméně do širšího povědomí se ženská obřízka dostala až roku 1979, kdy se konala Mezinárodní zdravotní konference v Chartúmu zaostřená na zdravotní důsledky pro ženy a děti, které plynou z praxe domorodých rituálů u rozvojových národů.¹⁵⁴ Tímto se nejen prolomilo ticho v době zvyšujícího se feminismu, ale také to přesměřovalo otázku ženské obřízky mezi lidská práva. Lidé, kteří respektují jednotlivé kulturní tradice, můžou bránit dávné

¹⁵² To, co je pro některé společnosti lékem, pro jiné může být i drogou.

¹⁵³ Gollaher, David (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*, Basic Books, New York, s. 193-194.

¹⁵⁴ Hosken, P. (1989): *Female Genital Mutilation: Strategies for eradication*. Dostupné na: <http://www.nocirc.org/symposia/first/hosken.html>

rituální praktiky na základě kulturní integrity, ale prakticky by se nikdo nesnažil bránit jakékoli mrzačení. Islámští zastánci ženské obřízky většinou tvrdili, že by měl obřezání vykonat pouze zkušený operátor a operace by měla ušetřit klitoris. Problém ženského obřezávání je velice složitý a především citlivý, proto se do mezinárodního diskursu dostal až v roce 1994 na mezinárodní konferenci o populaci a rozvoji v Káhiře.¹⁵⁵ Až po této konferenci se otázka ženské obřízky začala projednávat na mezinárodní i lokální úrovni, což popisují v kapitole: Debaty a názory o ženské obřízce v Egyptě.

Náboženské pohledy na mrzačení ženských pohlavních orgánů, byly často velice kritické. Názory muslimských učenců jsou rozděleny podle toho, zda by měla být ženská obřízka považována za tradiční zvyk nebo by měla být výslovně odsouzena náboženskými autoritami.

Šajch 'Alí Gomá uvedl: *„tradiční forma ženské obřízky, tedy excise, je praxe zcela zakázána islámem, protože jsou přesvědčivé důkazy o rozsáhlých škodách na zdraví a mysli obřezaných dívek a žen.“*¹⁵⁶

Šajch Músa Muhammad Omer, člen výkonného výboru Nejvyšší rady pro islámské záležitosti v Etiopii na Konferenci o mrzačení ženských pohlavních orgánů v roce 2005 v Džibuti, řekl: *„Naši islámští učenci věří, že ženská obřízka je odlišná od té mužské. Mají pevný názor, že neexistuje žádný důkaz z islámských zdrojů, který by zakazoval ženskou obřízku, pokud to není třetí typ obřezání, tedy infibulace.“* Muslimové mají z názorů moderních islámských učenců pocit, že uznávají určité zdravotní potíže, spojené s obřízkou, ale ne ve všech formách, proto nezastávají stanovisko zákazu ženského obřezávání. Tato tradice, ať už se jedná o

¹⁵⁵ Gollaher, David (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*. Basic Books, New York, s. 193-194.

¹⁵⁶ Sreeraman (2007): *Egyptian Clerics Say Female Circumcision Un-Islamic*. Dostupné na: www.medindia.net/news/Egyptian-Clerics-Say-Female-Circumcision-UnIslamic-23055-1.htm

ženskou či mužskou obřízku, nám byla dána od Muhammada a my jsme ji praktikovali za posledních tisíc let. Prorok nezakázal ženské obřezání, ale naopak dával radu, jak provést operaci. Podle něj muslimové věří, že Prorokova rada byla na první formu obřezání, proto by s tím neměl být problém v náboženství. Tato konference a lékařský výzkum s tím spojený, neprokazuje, že by první forma obřezání, mohla způsobit nějaké zdravotní komplikace. Také je rozdíl, zda pocházíte z teplé nebo chladné oblasti. Většina islámských učenců žije v teplých oblastech, a proto podporují obřezání, neboť si myslí, že právě horké počasí, vyvolává větší touhu po sexu, zatímco v chladnějších oblastech jsou naopak ženy umírněné. Proto sdílejí názor, že lidé žijící v chladných územích, například v Evropě, nepotřebují podstupovat obřezání. V Etiopii většina lidí věří, že ve městech nejsou muslimské ženy obřezané. *„Věřím, že islám nezakazuje první typ obřezání, je pro něj přijatelný, ale v islámu je zakázána faraónská obřízka, která se ale ve skutečnosti běžně vykonává. To je krveprolití. Islám odmítá prolévání krve ženy nebo zvířete, měli bychom se tomu vyhnout, je jen na nás abychom chránili život ženy.“*¹⁵⁷

Egyptský šajch Muhammad Hassan se vyjadřuje o obřízce následovně. Když se podíváte na vyjádření učenců a prohlédnete si některé knihy respektovaných vůdců, zjistíte, že někteří považují obřízku za povinnost, zatímco jiní ji považují za chvályhodnou. *„Tomu, kdo říká, že je obřízka staroegyptská bez původu v sunně, říkám zkontrolujte slova Proroka. Pokud se dotknete mužské nebo ženské obřízky, mytí je povinné.“* Podle něj jsou toto pravá slova Proroka. Ve svém proslovu dále uvedl, že by muslimská lékařka měla rozhodnout, zda daná dívka potřebuje obřezat. Je možné, že dívka nemusí podstoupit obřízku, je to zcela přirozená situace. Nicméně pokud by se tato novinka měla dostat ven, mohlo by to narušit její vztah s manželem, což by narušilo její rodinný

¹⁵⁷ *In-depth: Razor's Edge-The Controversy of Female Genital Mutilation.* (2005).
Dostupné na: www.irinnews.org

život. Muslimská lékařka může také rozhodnout, že dívka potřebuje obřízku. Samozřejmě to neznamena, že se ženy podrobí náboženské kontrole u lékaře. *„Neříkám, poradte se s holičem, ale s lékařkou, která rozhodne. To je spravedlnost. Nevím, proč Němci, Briti nebo Američané si myslí, že za nás mohou rozhodovat o obřízce našich dívek a žen? Vycházíme z našeho náboženství z knihy Alláhovi a výroků našeho milovaného Proroka a našich učenců. Čteme-li slova našich učenců, vidíme, že problém není nový a existují o něm důkazy v Koránu nebo sunně.“*¹⁵⁸

Irácký kurdský imám Hájj Osmana Aláf se ve svém kázání z roku 2010 vyjadřoval o ženské obřízce následovně: *„Ženská obřízka je doporučena islámem. Každý, kdo věří, že není ženská obřízka doporučená Muhammadem, je nevzdělanec a ignorant.“*¹⁵⁹

Další kurdský imám Malá Jásin Hákim Fiskandí řekl, že ženská obřízka je sunna. Dále uvádí: *„Obřízka je povinná pro muže i ženy, pro muže se skládá z odstranění předkožky penisu a pro ženy znamená odstranění klitorisu.“* Hanbalovská právní škola označuje obřízku za nepovinnou, ale je sunnou, zatímco hanifovská právní škola za pouhou zdvořilost pro manžela. Podle něj sunnitská šafi'ovská právní škola, kterou většina Kurdů následuje, zaujímá tvrdší postoj, co se týče ženského obřezávání, neboť se k němu staví, jako k *povinnosti*. Dále uvádí, že ostatní tři sunnitské právní školy považují ženskou obřízku za sunnu, což znamená, že ji doporučují, ale nepovažují za povinnou. Islámská praxe ženské obřízky má hlubokou historii sahající až do proroka Abrahama. Prorok Muhammad následoval Abrahama, tudíž mlčí

¹⁵⁸ King, Ruth (2011): *Egyptian Shaykh: Muslim Scholars Say That FGM Is Either Obligatory or Commendable*. Dostupné na: <http://ruthfullyyours.com/2011/05/17/egyptian-shaykh-muslim-scholars-say-that-fgm-is-either-obligatory-or-commendable/>

¹⁵⁹ RUDAW (2010): *Cleric Says Female Circumcision Recommended by Islam*. Dostupné na: http://www.rudaw.net/english/culture_art/3347.html

o výskytu praxe ve městě Medína, kde založil první islámský právní systém, řekl Fiskandí. „*Když mají muži i ženy pohlavní styk, jejich pohlavní orgány by měly být obřezané a čisté*“, citoval podle svého výkladu Proroka Muhammada. Dále dodává, že praktikování obřízky jako sunny je *dobré*, ale pokud nedochází k obřezání, *není to hřích*. Nicméně v některých kulturách, včetně Kurdů, jsou neobřezané ženy považovány za nečisté a není jim dovoleno ani vařit. Fiskandí ještě dodává, „*že islám neomlouvá zabíjení žen a lidé by neměli odsuzovat ženy k upálení*.“¹⁶⁰

Fiskandího výroky, ale přicházejí v době, kdy nedávné setkání islámských učenců v Egyptě rozhodlo, že ženská obřízka není nutná, protože ohrožuje zdraví obřezaných žen. S tím souhlasí také Kurd 'Alí Qaradachí, generální tajemník Mezinárodní unie muslimských učenců (IUMS), který nedávno řekl, že ženská obřízka není povinností islámu. Dále se Qaradachí vyjadřuje následovně: „*Ženská obřízka je starý problém, který dodržují nevzdělanci. Islámští učenci mají několik stanovisek na danou problematiku. Pro mě je nejvhodnějším názorem, že ženská obřízka není nutná v islámu*.“¹⁶¹

Ženská obřízka se praktikuje většinou ve venkovských oblastech Iráku. Podle statistik zveřejněných ministerstvem pro lidská práva v roce 2010, bylo 40 procent kurdských žen obřezáno.¹⁶²

¹⁶⁰ RUDAW (2010): *Cleric Says Female Circumcision Recommended by Islam*. Dostupné na: http://www.rudaw.net/english/culture_art/3347.html

¹⁶¹ Ibid.

¹⁶² Human Rights Watch zveřejnila zprávu o praxi ženského obřezávání v Kurdistánu, ve které uvádí 40 procentní výskyt FGM, ve věku 14 - 22. Nicméně německá nevládní organizace WADI, uvádí 50 procentní výskyt FGM ve věku 14 - 19. Sabir, H. (2010): *Islamic Cleric says FGM is sanctioned by Islam!* Dostupné na: en.wadi-online.de/index.php?option=com_content&view=article&id=119:hawlati-cleric-defends-fgm&catid=14:pressespiegel&Itemid=46

V červnu roku 2011 přijal parlament autonomního iráckého regionálního Kurdistanu ustanovení o zákazu domácího násilí na ženách, včetně mrzačení pohlavních orgánů, které je i v současné době mezi iráckými Kurdy velice rozšířeno. Nicméně na to reagoval místní duchovní Ismaíl Súsaj, z hlavního iráckého kurdského města Arbíl. Ten ve svém kázání vysílaném v televizi popsal *Ženskou obřízku jako povinnou, a vyzval otce, aby sami sebe zabili, pokud by hrozilo, že ztratí svoji čest. Dále by měli zabránit dcerám používat mobilní telefony.* Ismaíl také obhajoval bití manželek a dětí. Kurdský duchovní byl především pobouřen používáním mobilních telefonů mezi dívkami, stejně jako návrhy legislativou omezující bití žen a dětí, včetně FGM.¹⁶³

Ismaíl založil svoje argumenty o ženské obřízce na šáfí'ovské právní škole, jedné ze čtyř sunnitských škol.¹⁶⁴ Podle šáfí'ovské legislativy je ženská obřízka povinností, nicméně v praxi nejsou názory jednotné. Šáfí'ovská právo je široce dodržováno v muslimských komunitách ve východní Africe, stejně jako v Egyptě a Indonésii, dále má podporu enkláv jiných arabských zemí, v Indickém oceánu a jihovýchodní Asii. Přesto však ženská obřízka není běžnou praxí v muslimských oblastech, které vyznávají šáfí'ovský náboženský zákon.¹⁶⁵

¹⁶³ Al-Alawi Irfan (2011): *Female Genital Mutilation "An Obligation" According to Iraqi Muslim Cleric*. Dostupné na: www.stonegateinstitute.org/2360/female-genital-mutilation-iraq

¹⁶⁴ Čtyři výše uvedené právní školy: 1) šáfí'ovská 2) hanífovská 3) málikovská 4) hanbalovská

¹⁶⁵ Al-Alawi Irfan (2011): *Female Genital Mutilation "An Obligation" According to Iraqi Muslim Cleric*. Dostupné na: www.stonegateinstitute.org/2360/female-genital-mutilation-iraq

4 ŽENSKÁ OBŘÍZKA V EGYPTĚ

V Egyptě se i dnes ženská obřízka hojně praktikuje, zejména ve vesnických oblastech. Z odborných studií vyplývá, že Egypt patří mezi země, kde je ženská obřízka nejvíce prováděna. Údaje o procentuálním výskytu obřezaných žen uvádím níže. Tento zvyk je v egyptské společnosti silně zakořeněn a nejen z tohoto důvodu jsem danou kapitolu zařadila. Níže představuji, jak se v Egyptě ženská obřízka rozvíjela a dále argumenty a názory egyptských islámských kleriků, ale také aktivistů bojujících za vymýcení této tradice. Také uvádím názory známé egyptské aktivistky a feministky Nawál as-Sa'dáwí, která se velice zasloužila v boji proti ženskému obřezávání.

4.1 Vývoj ženské obřízky v Egyptě

Sociální a zdravotní výzkumy, potvrzují, že ačkoli snaha státních představitelů o vymýcení této praktiky vedla k vydání několika zákonů, které jí v 50. letech částečně zakázaly, neboť se mohla provádět pouze v lékařských zařízeních, až v roce 2008 byla prohlášena za trestný čin. Zde je nutné podotknout, že veškeré zákony postihují pouze veřejná nemocniční zařízení, ale těžko postihnou skutečnou praxi.

V Egyptě a dalších zemích severní Afriky je ženská obřízka považována za sociální či kulturní zvyk, nikoli za náboženskou praxi. Zde se obvykle provádí na dívkách před vstupem do puberty, často bez anestetik a jakékoli prevence proti infekci.¹⁶⁶ Podle dřívějších výzkumů v Egyptě tato praxe převládá z ryze náboženských důvodů nebo zejména

¹⁶⁶ *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Egypt: before 2007.*
Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm3.htm

kvůli tradici.¹⁶⁷ Další obhajovací teze udává, že hlavní příčinou ženské obřízky může být, že snižuje ženám touhu po sexu, tudíž eliminuje jejich chuť vykonávat předmanželský nebo mimomanželský pohlavní styk.¹⁶⁸ V zemích, kde je mrzačení pohlavních orgánů žen běžné, je vykonáváno na osobách různých náboženství, jako jsou například muslimové, křesťané a ostatní stoupenci animistických náboženství, aj.¹⁶⁹ V Egyptě tento zvyk praktikují jak muslimové, tak koptští křesťané.¹⁷⁰ I v současné době provádějí ženskou obřízku pouliční holiči v naprosto nevyhovujících hygienických podmínkách. Používají nesterilní nástroje, což v nemálo případech znamená velmi vážné gynekologické problémy zánětlivého charakteru. Infekce má za následek oslabení dané ženy a v některých případech končí i smrtí.¹⁷¹

V Egyptě se můžeme setkat s prvními třemi typy, které uvádí Světová zdravotnická organizace (WHO). Dané jsou popsány výše, v kapitole Typy FGM.

¹⁶⁷ Průzkumy v Káhiře dokázaly, že v roce 1991 byla nejčastějším důvodem pro praktikování ženské obřízky „tradice (32,9%), náboženství (28,6%), hygiena (18,3%) a redukce libida (6,6%).“ Kouřilová, I. (2003): *Žena a sexualita – fatální téma islámu*. In: Kouřilová, I.; Macháček, Š.; Mendel, M. *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. Varius, Praha, s. 48.

¹⁶⁸ Ibrahim, MA, Hassatiin (2008): *Prevalence of female genital cutting in Upper Egypt: 6 years after enforcement of prohibition law*. Dostupné na: www.ebsco.com

¹⁶⁹ *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Egypt: before 2007*. Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm3.htm

¹⁷⁰ Kouřilová, I. (2003): *Žena a sexualita – fatální téma islámu*. In: Kouřilová, I.; Macháček, Š.; Mendel, M. *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. Varius, Praha, s. 48.

¹⁷¹ Bauomy, Jasmin (2009): *Egypt: Activists Fight Female Circumcision*. Dostupné na: http://www.fgmnetwork.org/gonews.php?subaction=showfull&id=1231350564&archive=&start_from=&ucat=1&

Nawál as-Sa'dáwí, egyptská feministka, spisovatelka a aktivistka, bojující za práva žen a vymýcení ženské obřízky. Sama prodělala obřezání a o důvodech spojených s FGM se vyjadřuje následovně.

„Význam panenství ve společnostech praktikujících FGM je důvod, proč je ženská obřízka stále velmi rozšířenou praxí a to i přes rostoucí tendence boje s ní, zejména v městských částech Egypta. Za obřízkou stojí přesvědčení, že když se odstraní vnější části pohlavního genitálu, bude sexuální touha minimální. To umožní dívkám, které dosáhnou nebezpečného věku puberty a dospívání chránit své panenství, tedy svoji čest. Díky obřízce si zachovají čistotu snížením touhy po pohlavním styku.“¹⁷²

Zpráva z roku 2005 s názvem *„Děti v islámu: Jejich péče, rozvoj a ochrana“* vydaná UNICEF a Mezinárodním islámským centrem pro populační studia a výzkum na univerzitě Al-Azhar uvádí:

„Islám a ženská obřízka: Z islámského hlediska Korán neuvádí žádné explicitní nebo implicitní zmínky o ženské obřízce a využívá obecný pojem sunna pro ženskou obřízku“. Není nic horšího než forma podvodu spočívající v nabádání lidí a vyvolávání dojmů, že je tato praxe islámská. Pokud jde o tradice přisuzované Muhammadovi, shodli se vědci, jak v současnosti, tak v minulosti, že žádné z těchto tradic nejsou závazné a neměly by být Muhammadovi přičítány.¹⁷³ Dle sunny představuje ženská obřízka odříznutí vnější části klitoris, ale ne jeho úplné odstranění.

¹⁷² El-Saadawi, Nawal (1980): *The Hidden Face of Eve: Women in the Arab World*. Zed Press, London, s. 33.

¹⁷³ UNICEF (2005): *Children in Islam: Their Care, Development and Protection*. Dostupné na: [www.unicef.org/egypt/Egy-homepage-Childreninislamengsum\(1\).pdf](http://www.unicef.org/egypt/Egy-homepage-Childreninislamengsum(1).pdf)

Starší studie o ženském pohlavním mrzačení, představená roku 1989 ukázala, že z pěti průzkumů mezi léty 1977-1985 vyplývá, že 80,5 % egyptských žen v Káhiře a Alexandrii podstoupilo FGM.¹⁷⁴

V roce 2007 Ahmad ´Aliwá, aktivista pro ženská práva, popsal nálezný, který ukazuje univerzální praxi FGM v Egyptě, a upozorňuje:

„Centrum pro sociální studia provedl průzkum, který ukázal, že 85% prostitutek z Egypta bylo obřezáno. Neexistuje žádný vztah mezi chováním dívek a ženskou obřízkou.“¹⁷⁵

Zpráva UNICEF z roku 2005 uvádí, že 96% egyptských vdaných žen ve věku od 15 do 49 let, podstoupilo v minulosti nějakou formu obřízky. Novější studie egyptské vlády zjistily, že 50,3% dívek ve věku 10 - 18 let byly obřezány.¹⁷⁶ Nicméně není jasně stanovena důvěryhodnost této studie, neboť pokles je velmi velký, na tak krátký časový horizont. A také když důvěryhodné a odborné studie ukazují za posledních deset let v tomto ohledu stálost.

4.2 Debaty a názory na ženskou obřízku v Egyptě¹⁷⁷

Muhammad Sajjíd Tantáwí, v té době vůdce Al-Azharu roku 1990 uvedl, že praxe ženského obřezávání je neislámská. Ministr zdravotnictví

¹⁷⁴ Badawi, Mohamed (1989): *Epidemiology of Female Sexual Castration in Cairo, Egypt*. Dostupné na: www.nocirc.org/symposia/first/badawi.html

¹⁷⁵ *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Egypt: before 2007*. Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm3.htm

¹⁷⁶ UNICEF (2005): *Female Genital Mutilation/ Cutting: A statistical exploration*. Dostupné na: http://www.unicef.org/publications/files/FGM-C_final_10_October.pdf

¹⁷⁷ Text této kapitoly čerpám ze své dřívější závěrečné práce. Viz Kratochvílová, L. (2009): *Společensko-náboženské postavení žen v Egyptě*. Neoublikovaná bakalářská práce, FF ZČU v Plzni. Daný text byl doplněn a aktualizován, obsahuje původní odkazy.

Egypta Ismaíl Salamem oznámil roku 1996 zákaz provádění ženské obřízky. To bylo následně potvrzeno správním soudem v Káhiře.¹⁷⁸

Šajch Jusúf Badrí, fundamentalistický muslim, ministra zdravotnictví zažaloval. V roce 1997 egyptský soud zrušil daný zákaz, neboť osm muslimských učenců a lékařů u soudu uvedlo, že zákaz obřezávání žen, znamená překročení pravomocí vlády a zákonných práv lékařské profese. Šajch Badrí uvedl: „*(Žena) obřízka je islámská, soud uvedl, že zákaz porušil náboženské právo a neexistuje žádné, které by označovalo obřízku za zločin, ale Egyptané přišli a řekli, že islám je zločin.*“¹⁷⁹

V roce 1997 v rozhovoru pro německé noviny *Der Spiegel* šajch Badrí tvrdil, že je mnoho muslimských žen nadšeno z tohoto vítězství islámu nad jeho nepřáteli. Když novinář poukázal, že rodiče v Maroku a Alžírsku nenechávají svoje děti obřezat, Badrí odpověděl, že klitoris egyptských dívek je větší než v těchto zemích a tudíž musí být upraven na normální velikost. Dále citoval francouzskou studii, která ukazuje, že u obřezaných dívek je menší riziko přenosu AIDS.¹⁸⁰

Dále vláda odvolala projednání o zákazu FGM k Nejvyššímu správnímu soudu v Egyptě. Soudem bylo rozhodnuto, že ženská obřízka nemá spojitost s islámem a není v souladu s pravidly islámského práva šarí 'a. Ženské obřezávání se tedy stalo předmětem egyptských zákonů, vláda zakázala tuto praxi, i přestože se vykonává se souhlasem rodičů

¹⁷⁸ *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Egypt: before 2007.*
Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm3.htm

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Tato studie není důvěryhodná. V kapitole Vliv obřízky na zdraví žen uvádím, že právě obřízka zvyšuje riziko přenosu HIV/AIDS. Badrí uvádí, že naopak obřízka snižuje riziko přenosu, to by mohla být pravda, snad jen ve smyslu, že obřezané ženy jsou daleko méně sexuálně aktivní než ženy neobřezané.

daného dítěte. Nicméně gynekologové mohou provádět ženskou obřízku, pokud je to nezbytné ze zdravotních důvodů.¹⁸¹

Fatwy zajišťuje v Egyptě vlivný Egyptský výbor pro fatwy, který zabezpečuje jejich vydávání a počet. V roce 1949 výbor vydal fatwu, ve které rozhodl, že není hříchem odmítnout ženskou obřízku. Avšak roku 1951 bylo v další fatwě uvedeno, že je ženská obřízka žádoucí a že zdravotní obavy z obřezávání jsou zbytečné a irelevantní. V roce 1981 velký šajch Al-Azharu uvedl, že rodiče musí následovat poučení od Muhammada a nemají poslouchat zdravotnické autority, protože ty podle něj často mění názory na danou problematiku. Dále řekl, že rodiče musí plnit svoji povinnost, tedy nechat své dcery obřezat. Až roku 2007 muftí Egypta 'Alí Gomá oznámil, že je tato tradice zakázána.¹⁸²

Německá organizace pro lidská práva (TARGET) sponzorovala konferenci o FGM v Káhiře. Účastnilo se jí mnoho islámských učenců z různých zemí. Na závěr konference bylo vydáno společné prohlášení, odsuzující ženskou obřízku, neboť je v rozporu s islámem a její provedení by mělo být označeno za trestný čin.¹⁸³ Účastníci konference apelovali na všechny muslimy, aby přestali praktikovat tento zvyk a také aby ho nespojovali s islámem, neboť ten zakazuje jakoukoliv újmu na lidské bytosti. Konference upozornila na škodlivé účinky obřezávání a vyzvala

¹⁸¹ *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Egypt: before 2007.* Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm3.htm

¹⁸² *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Africa, the Middle East and Far East: Debate Among Muslims.* Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm.htm

¹⁸³ Ibid.

soudní orgány, aby vydávali zákony, které zakazují a trestají provedení této tradice.¹⁸⁴

Dva vysocí egyptští islámští klerici, Muhammad Sajjíd Tantáwí a velký muftí 'Alí Gomá se zúčastnili konference společně s učenci z ciziny, jako je např. Rusko. Jejich edikty jsou považovány za závazné.¹⁸⁵ Učenci, kteří se zúčastnili egyptské konference, řekli, že ti, co podporují tuto tradici, věří, že snižuje sexuální touhu dívek a pomáhá udržovat jejich čest. Také věří, že obřezávání dívek a žen vyžaduje islám. Proti tomu jsou názory, jež uvádějí, že obřizka způsobuje fyzickou a psychickou újmu na ženách. Dále zmiňují, že obřezávání žen považuje islám za agresi vůči ženám a ti, kteří ji provádějí, by měli být potrestáni. Konference všem připomíná výuku a mediální instituce, jejichž úkolem je vysvětlit lidem škodlivé následky tohoto zvyku, s hlavním cílem jej odstranit. Dále učenci vyzývají soudní orgány, aby vydávaly zákony, které by zakazovaly a trestaly praktikování ženského obřezávání, neboť se objevilo v několika společnostech a bylo adoptováno některými muslimy, i přesto, že danou tradici neschvaluje Korán ani sunna. Ačkoli mnoho zemí zakázalo ženskou obřizku, daný zákon je zatím nedostatečně prosazován a stíhání za praktikování jsou vzácné. V roce 1950 se Egyptská vláda pokusila zastavit pouliční holiče a ostatní praktikující ženského obřezávání tím, že vymezila vykonávání této praxe pouze v lékařských zařízeních.¹⁸⁶ V roce 1959 byl přijat ministerský dekret, který měl trestat ženskou obřizku

¹⁸⁴ *Muslim scholars rule female circumcision un-Islamic*. (2006). Dostupné na: <http://www.theage.com.au/news/world/muslim-scholars-rule-female-circumcision-unislamic/2006/11/24/1163871589618.html>

¹⁸⁵ *Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Africa, the Middle East and Far East: Debate Among Muslims*. Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm.htm

¹⁸⁶ *Muslim scholars rule female circumcision un-Islamic*. (2006). Dostupné na: <http://www.theage.com.au/news/world/muslim-scholars-rule-female-circumcision-unislamic/2006/11/24/1163871589618.html>

pokutou nebo vězněním. Pozdější výnos povolil částečnou klitoridektomii, ale pouze se zdravotním dohledem.¹⁸⁷ „V říjnu 1994 šajch Muhammad Sajjíd Tantáwí, jedna z nejvyšších islámských autorit v Egyptě vydal oficiální prohlášení, v němž zpochybnil, že by existovaly nějaké správné (sahíh) nebo alespoň dobré (hasan) hadíthy, které by povolovaly nebo přikazovaly ženskou obřízku. Řekl, že neexistuje důkaz, že by Prorok přikázal svým dcerám, aby obřízku podstoupily. Zdůraznil, že cudnost mladé dívky nepramení z obřízky, ale spíše z dobrého náboženského a morálního vychování.“ Co se týče muslimských učenců, nepadají mezi nimi stejné názory na tuto otázku. Mnoho učenců z univerzity al-Azhar vydalo fatwy, jenž obhajují ženské obřezávání. „Na Tantáwího prohlášení reagoval azharský šajch Gádd al-Haqq ‘Alí fatwou, v níž konstatoval, že ženská obřízka je součástí islámského práva a je chvályhodnou praxí, jež dodává ženě cti.“ Za tento výrok Egyptská organizace pro lidská práva azharského šajcha zažalovala. Téhož roku se v Káhiře konala mezinárodní konference o populaci a rozvoji. Teprve tato konference upozornila, jak je téma ženské obřízky kontroverzní a stala se hlavním milníkem v diskusích o mrzačení ženských pohlavních orgánů. CNN promítla film na dané téma a vydala zprávu o vykonávání této praxe v Káhiře a smrti dvou egyptských holčiček, tříleté a čtyřleté. Jejich smrt pravděpodobně způsobilo špatné provedení obřízky, neodborným způsobem. Tato zpráva vzbudila po celém světě ohromnou pozornost. Poté vydal ministr zdravotnictví nařízení, ve kterém sice dovoluje ženskou obřízku, ale vykonávat ji mohou pouze lékaři v nemocnicích. Za tento čin byl ministr odvolán z funkce.¹⁸⁸ V roce 1996 demografický a zdravotní průzkum ukázal, že ženskou obřízku prodělalo 97% egyptských žen mezi

¹⁸⁷ UNICEF (2005): *Female Genital Mutilation/ Cutting: A statistical exploration*. Dostupné na: http://www.unicef.org/publications/files/FGM-C_final_10_October.pdf

¹⁸⁸ Kouřilová, I. (2003): *Žena a sexualita – fatální téma islámu*. In: Kouřilová, I.; Macháček, Š.; Mendel, M. *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. Varius, Praha, s. 45.

15. až 49. rokem věku.¹⁸⁹ V červenci téhož roku ministr zdravotnictví zavedl dekretem úplný zákaz praxe.¹⁹⁰ Nicméně se ženská obřízka ve výjimečných případech mohla provádět ze zdravotních důvodů a jenom se souhlasem primáře daného gynekologického oddělení.

Z výsledků demografických a zdravotnických průzkumů z let 1995, 2000 a 2003 vyplývá, že míra výskytu této tradice v Egyptě je prakticky stálá a nevykazuje žádné výrazné procentuální změny za posledních deset let.¹⁹¹ Úsilí některých zákonodárců a představitelů humanitárních organizací bojujících za vymýcení ženské obřízky se s odstupem posledních šesti let však jeví jako zcela marné, protože dosavadní vládní ustanovení obřízku zakázalo pouze částečně. Možnost vykonávat ji ze zdravotních důvodů poskytla egyptským tradicionalistům východisko dál beztrestně vykonávat tento hluboce zakořeněný zvyk. K úplnému odstranění by pomohlo zavedení poradenství a vzdělávání žen a společností od odborných zdravotníků, to by mělo vést k menší míře praktikování ženské obřízky, a tím by se pokročilo k vylepšení zdraví žen a zlepšení lidských práv. Až v roce 2007 přišla naděje na vylepšení situace. Poté, co vyšla najevo skutečnost o tragické smrti dvanáctileté dívky, která pravděpodobně zemřela na následek nadměrné dávky narkózy při vykonávání obřízky, vydalo ministerstvo zdravotnictví naprostý zákaz ženské obřízky.¹⁹² „*Mluvčí egyptského ministerstva zdravotnictví*

¹⁸⁹ Boyle, E. (2002): *Female Genital Cutting: Cultural Conflict in the Global Community*. The Johns Hopkins University Press, Baltimore and London, s. 5.

¹⁹⁰ *Muslim scholars rule female circumcision un-Islamic*. (2006): Dostupné na: <http://www.theage.com.au/news/world/muslim-scholars-rule-female-circumcision-unislamic/2006/11/24/1163871589618.html>

¹⁹¹ UNICEF (2005): *Female Genital Mutilation/ Cutting: A statistical exploration*. Dostupné na: http://www.unicef.org/publications/files/FGM-C_final_10_October.pdf

¹⁹² Ibrahim, MA, Hassatiin (2008): *Prevalence of female genital cutting in Upper Egypt: 6 years after enforcement of prohibition law*. Dostupné na: www.ebsco.com

oznámil, že nyní žádný člen lékařské obce nebude smět tyto operace provádět. Zákaz se týká veřejných i soukromých zdravotnických zařízení. Lékaři, kteří přesto zákrok provedou, budou zatčeni a potrestáni.“ Zákaz mrzačení ženských pohlavních orgánů podpořily i nejvyšší náboženské autority země. Velký muftí i hlava koptské církve prohlásili: „Tato praktika nemá oporu v Koránu ani v Bibli.“¹⁹³

V kampani proti ženské obřízce se velmi angažovala i již bývalá první dáma Egypta Suzanne Mubáráková, podle níž jde o jasný příklad pokračujícího psychického a fyzického násilí na dětech.¹⁹⁴

Suzanne Mubáráková propůjčila svoji prestiž ve prospěch celostátních kampaní proti praktikám, jež škodí ženám, zejména mrzačení ženských pohlavních orgánů. Také vedla odbornou komisi Egyptské národní rady pro dětství a mateřství (NCCM), která v roce 2008 uvedla sedmou mezinárodní konferenci Afrického výboru pro boj se škodlivými praktikami. Tématem této čtyřdenní konference byla spolupráce s hromadnými sdělovacími prostředky k boji proti škodlivým praktikám. Diskutovalo se o posílení partnerství mezi Organizací spojených národů a Africkými nevládními organizacemi, které by měly bojovat proti škodlivým praktikám a konfrontovat toto téma prostřednictvím médií. Suzanne Mubáráková řekla, že další sociální programy týkající se vylepšení zdravotní situace mladistvých a zlepšení vzdělávání žen, budou nyní v Egyptě zrealizovány. Na konferenci se též hovořilo o v té době aktuální kampani, která bojuje s obřezáváním ženských pohlavních orgánů. V Egyptě je ženská obřízka převážně vykonávána ve venkovských oblastech, ale objevuje se i ve větších

¹⁹³ *Egypt zcela zakáže ženskou obřízku. 2007. Dostupné na: www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/117955-egypt-zcela-zakaze-zenskou-obrizku.html*

¹⁹⁴ *Ibid.*

městech.¹⁹⁵ Kampaně proti praktikování ženské obřízky začaly získávat úspěchy, neboť 10. června 2008 přišel povzbuzující posun. Osvětové kampaně, jež uskutečňuje NCCM přinesly své výsledky, neboť byl přijat zákon, který bude na vykonávání ženské obřízky nahlížet jako na trestný čin.¹⁹⁶

Nicméně rok 2011 přinesl v Egyptě revoluci a zejména z tohoto důvodu výrazně klesla mezinárodní podpora boje proti ženské obřízce. Politická nestabilita vedla ke snížení až 75 procent finančních prostředků na boj s touto praktikou. Pracovníci Instrukce národní vládní rady pro dětství a mateřství zabývající se ženským obřezáváním mají obavy, že je prozatímní vláda odsune pod ministerstvo zdravotnictví, což by znamenalo snížení pravomocí a celkové snížení činnosti na vymýcení FGM. Dále nestabilita v zemi omezila aktivitu nevládních organizací a výrazně snížila počet seminářů podporující vymýcení této tradice. Kromě všeobecného snížení počtu finančních prostředků a úsilí, zejména OSN a nevládních organizací představuje potenciální překážky pro kampaně na ukončení FGM vzestup Muslimského bratrstva jako jedné z nejsilnějších politických sil.¹⁹⁷

Zatímco Muslimské bratrstvo nemá v současné době oficiální postoj na ženskou obřízku, jeho skupina působící v minulých letech nebyla pro úplný zákaz praxe. Vůdce Muslimského bratrstva Sád El-Katání, který působil v parlamentu v roce 2008, se vyjádřil o obřízce následovně: „*Není nic v islámu, co by zakazovalo obřízku.*“ Někteří členové bratrstva tvrdí, že

¹⁹⁵ *Egypt's 1st Lady targets female genital mutilation.* (2008). Dostupné na: <http://www.afrol.com/articles/31447>

¹⁹⁶ *Egypt heads intl fight to end FGM.* (2008). Dostupné na: <http://www.afrol.com/articles/31934>

¹⁹⁷ Sharma, Betwa (2011): *For Young Women, a Horrifying Consequence of Mubarak's Overthrow.* Dostupné na: www.tnr.com/article/world/96555/egypt-mutilation-fgm-muslim-brotherhood

nesouhlas s úplným zákazem praxe, neznamená jejich souhlas a podporu, ale obecně se proti obřízce nevyjadřují. Například Manál Abdul Hassan, žena vůdce Muslimského bratrstva, která kandidovala v parlamentních volbách konaných v listopadu roku 2011, se vyjádřila o ženské obřízce následovně: „*Není povolena (halal), ale není ani zakázaná (haram).*“ Ona také není nakloněna úplnému zákazu praxe a nesouhlasí s postojem OSN, který charakterizuje ženskou obřízku jako porušování lidských práv. Mnozí rodiče sdílí Hassanin názor a společně odmítají slovo *mrzačení*, zejména pro úkon jako je odstranění přebytečné kůže kolem klitorisu. Mladé ženy tvrdí, že některé druhy obřízky se neliší od plastické chirurgie na Západě. Stejně jako členové bratrstva vidí Hassan kampaně proti FGM jako rafinovanou podporu nevládních organizací od západní agendy. Aktivisté se obávají těchto tradicionalistických názorů, které podle nich představují hrozbu pro jejich práci. Také uvádějí, že postoje, jako má právě Hassan, můžou znamenat schvalování praxe.¹⁹⁸

Jak jsem již zmínila výše Suzanne Mubáráková se velice zasloužila v boji proti praktikování ženské obřízky. Nicméně v současné době se proti ní objevují negativní postoje. Skupiny občanské společnosti charakterizují její úsilí následovně. Podle Nihád Abú Kumsána, právníka a vedoucího Egyptského střediska pro práva žen „*byla zcela bez feministické a socialistické vize.*“ Manál Abdul Hassan trvá na tom, že údaje související s FGM, které uváděla Suzanne, byly přehnané a podle ní a současné egyptské vlády, mohla tímto bývalá první dáma zpronevěřit mezinárodní fondy. Hassan dále uvedla: „*Suzanne Mubáráková používala údaje o financích tak, aby vydělala peníze sama pro sebe.*“ Nejen pro

¹⁹⁸ Ibid.

tahle vyjádření se aktivisté obávají, že zásluhy, které Suzanne prosadila, budou pro stát záminkou k jejich zrušení.¹⁹⁹

V Egyptě již řadu let bojovali aktivisté proti praxi ženské obřízky, nicméně tento boj označují za *bolestně pomalý*. V porevolučním Egyptě se dostal boj s FGM na bod mrazu. Aktivisté se obávají, že bude OSN charakterizována jako příznivec západního programu a odkazu Suzanne Mubárákové. V současné době patří rodiče, kteří odmítají obřízku pro své děti mezi menšinu. Tato menšina je v ohrožení a její počet se snižuje.²⁰⁰

Otázkou tedy zůstává, jak se bude situace v Egyptě s ženskou obřízkou vyvíjet. Jak se k dané tradici postaví Muslimské bratrstvo, které má v současné době většinu v parlamentu? Bude i nadále platit úplný zákaz, který alespoň naznačuje posun k úplnému vymýcení této tradice? To jsou otázky, které ukáže až čas. Nicméně podle mého názoru, je ženská obřízka natolik zakořeněna v egyptské společnosti, že k úplnému odstranění této praxe bude pravděpodobně docházet velmi pomalu, a to zejména kvůli prozatím neurčitému postoji Muslimského bratrstva a současné pořád ještě nestabilní situaci v zemi.

5 MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE BOJUJÍCÍ ZA VYMÝCENÍ ŽENSKÉ OBŘÍZKY

V poslední kapitole představím mezinárodní a africké organizace bojující proti ženské obřízce a posléze navážu konkrétními ustanoveními. Uvádím zde také postoje a pohled daných organizací na tuto tradici. Všechny níže uvedené organizace se velice zasluhují v boji proti obřezávání žen a jejich úsilí se v poslední době začíná v některých

¹⁹⁹ Sharma, Betwa (2011): *For Young Women, a Horrifying Consequence of Mubarak's Overthrow*. Dostupné na: www.tnr.com/article/world/96555/egypt-mutilation-fgm-muslim-brotherhood

²⁰⁰ Ibid.

oblastech naplňovat, neboť přicházejí výsledky jejich dlouhodobé práce. Níže uvedené organizace považují za největší odpůrce ženské obřízky z druhé strany největší obhájce a podporovatele dívek a žen.

Na mezinárodní úrovni působí mnoho organizací, které se zabývají problémy, jako jsou porušování lidských práv, všechny formy týrání žen, včetně ženské obřízky aj. Nejvýznamnějšími z nich jsou Organizace spojených národů (OSN) a Světová zdravotnická organizace (WHO). Dále např. nezisková organizace Amnesty international. Tyto zmíněné organizace a ostatní organizace, zabývající se FGM, představím níže, rozdělené do pěti skupin: 1) Multilaterální organizace 2) Mezinárodní nevládní organizace 3) Regionální organizace 4) Nevládní neziskové organizace 5) Bilaterální dárcovské agentury.

1) Multilaterální organizace

Otázkou ženské obřízky se Organizace spojených národů a její agentury zabývají od roku 1950. Intenzivně se tímto tématem zabývají též, Hospodářská a sociální rada (ECOSOC), Komise pro lidská práva, stejně jako některé z autonomních orgánů OSN – (UNDP, UNHCR, UNICEF). Navíc dvě z jejích specializovaných agentur UNESCO a WHO se silně angažují v této oblasti.²⁰¹

Světová zdravotnická organizace (WHO)

Organizace již od roku 1976 bojuje proti ženské obřízce a vyzývá vlády, aby zajistily úplné vymýcení této tradice. WHO odsoudila všechny formy obřezání. Podle ní řezání zdravých orgánů zahrnuje dosažení tradičního rituálu. Podle Světové zdravotnické organizace prokazatelně

²⁰¹ Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC), s. 12.

neexistuje žádný zdravotní důvod k provádění obřízky, který často uvádějí její obhájci.²⁰²

Také zajišťuje školení pro poskytovatele zdravotní péče a vydává učební materiály o dané problematice. Pro příklad, z roku 1999 publikovaná recenze o FGM a tři manuály publikované v roce 2001, zabývající se prevencí a zdravotními komplikacemi spojenými s FGM. V současné době se organizace snaží o výzkum a rozvoj v Africe. V roce 2011 vydala zprávu o pokroku s bojem proti ženské obřízce. Studie ukazuje, že se praxe změnila ve všech ohledech. Většina je povzbudivých, neboť ukazují pokles obřezaných žen a dívek. Výsledky studií jsou ze zemí, které umožnily alespoň dva průzkumy. Jedná se o Burkinu Faso, Egypt, Gambii, Ghanu, Keňu, Nigérii, Senegal, Sierra Leone a Súdán.²⁰³

2) Mezinárodní nevládní organizace

Na mezinárodním poli v oblasti prevence násilí na ženách, zejména FGM, působí v současné době mnoho nevládních organizací.

Výzkumná a informační síť pro tělesné integrity žen (RAINBO)

RAINBO byla založena v roce 1994 skupinou afrických přistěhovalců v Americe, včetně Nahid Toubia.²⁰⁴ Organizace má pobočky v New Yorku a Londýně a zaměřuje se na státy, jako je např. Uganda,

²⁰² Oficiální stránky Světové zdravotnické organizace - WHO, zde naleznete další informace o organizaci, programy, studie a publikace aj. související s FGM. Obdobné informace naleznete na všech níže uváděných oficiálních stránkách daných organizací. Dostupné na: www.who.int

²⁰³ *An update on WHO's work on female genital mutilation (FGM): Progress report.* (2011). Dostupné na: whqlibdoc.who.int/hq/2011/WHO_RHR_11.18_eng.pdf

²⁰⁴ Dostupné na: <http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736%2807%2960394-8/fulltext>

Jihoafrická republika, Gambie a Nigérie a též udržuje přední poradce v Egyptě.²⁰⁵

Tato organizace se zabývá otázkami zdraví a lidských práv žen. Zaměřuje se na problémy afrických přistěhovalců a uprchlíků a významně se podílí na vymýcení ženské obřízky. Podporuje programy, výzkumy a vydává publikace na dané téma. Prezidentkou RAINBO je již v práci zmiňovaná doktorka Nahid Toubia, jedna z celosvětově nejznámějších odbornic a aktivistek v boji s FGM.²⁰⁶

Více informací o organizaci RAINBO naleznete na jejích oficiálních stránkách.²⁰⁷

Nadace pro zdraví žen, výzkum a vývoj (FORWARD)

Jedná se o mezinárodně aktivní a známou organizaci se sídlem ve Velké Británii, která byla založena roku 1983 v reakci na zdravotní problémy, spojené s ženským obřezáváním. Zabývá se zdravím a lidskými právy afrických žen a dívek. Bojuje proti násilí na ženách a dětským manželstvím. Jejím hlavním cílem je celosvětové vymýcení praxe ženské obřízky, podporuje programy a vzdělávání spojené s FGM.²⁰⁸

Mezinárodní organizace pro plánované rodičovství (IPPF)

IPPF je globální poskytovatel služeb a hlavní propagátor reprodukčního zdraví a práv pro všechny ženy a dívky. Toto celosvětové

²⁰⁵ Dostupné na: womenst.library.wisc.edu/fc/fcwebfgm.htm

²⁰⁶ Ibid.

²⁰⁷ Oficiální stránky Výzkumné a informační sítě pro tělesné integrity žen - RAINBO: www.rainbo.org

²⁰⁸ Oficiální stránky Nadace pro zdraví žen, výzkum a vývoj - FORWARD: www.forwarduk.org.uk

hnutí pomáhá, jak celým společností, tak i samotným dětem a ženám.²⁰⁹

Organizace pro plánované rodičovství dostává finanční prostředky z SDC a již několik let se zapojuje v boji proti násilí páchaném na ženách, včetně FGM. V poslední době rozvíjí spolupráci s Německou technickou kooperací (GTZ).²¹⁰

Vnitřní africký výbor pro tradiční zvyklosti ovlivňující zdraví žen a dětí (IAC)

Organizace byla vytvořena v roce 1984 na konferenci v Dakaru, Senegal. Poté se delegáti z dvaceti afrických zemí zavázali k vytvoření Národních výborů pro boj s FGM. V současné době má organizace 28 národních výborů v afrických zemích, 8 v evropských zemích, dále v USA, Kanadě, Japonsku a na Novém Zélandě.²¹¹ V poslední době pracovala IAC na minimálně 26 projektech v afrických zemích, prostřednictvím národních výborů NCS, které fungují spíše autonomně. Jelikož většina zaměstnanců jsou dobrovolníci a národní výbory jsou vytvářeny na základě místních iniciativ, výrazně se liší mezi různými zeměmi složení, výkon a dynamika výborů.²¹² Nejvíce výkonné výbory jsou v Etiopii, Burkině Faso, Mali a Súdánu. Zaměřují se především na programy podporující vzdělávání. Finančně IAC podporuje

²⁰⁹ Oficiální stránky Mezinárodní organizace pro plánované rodičovství - IPPF: www.ippf.org

²¹⁰ Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC), s. 13

²¹¹ Oficiální stránky Vnitřního afrického výboru pro tradiční zvyklosti ovlivňující zdraví žen a dětí - IAC: www.iac-ciaf.net

²¹² Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC), s. 13 – 14.

GTZ, DFID, Světová banka, DANIDA, Norsko, Holandsko a mnoho dalších.²¹³

3) Regionální organizace

Organizace pro životní prostředí a rozvoj v zemích třetího světa – (ENDA)

ENDA je nevládní organizace, která byla založena v roce 1976 v Dakaru.²¹⁴ Organizace spojuje místní, národní a regionální aktivity v boji proti ženské obřízce. V Senegalu působí v boji s FGM mnoho let, ale nemalou roli zaujímá i v oblasti západní Afriky. Organizace pořádá národní, regionální a mezinárodní setkání, a také vydává mnoho vědeckých a sociálních dokumentů na dané téma.²¹⁵

ENDA je neustále se vyvíjející organizace, což se odráží zejména na neustálých organizačních změnách. Aktivity této organizace sahají do pomoci ve zdravotnictví, zemědělství, alternativním školství, práce s mládeží. Dále se zabývá výzkumem, poradenstvím, konzultacemi, školeními a vydáváním publikací.²¹⁶

Evropská síť pro prevenci mrzačení ženských pohlavních orgánů v Evropě

²¹³ Oficiální stránky Vnitřního afrického výboru pro tradiční zvyklosti ovlivňující zdraví žen a dětí - IAC: www.iac-ciaf.net

²¹⁴ Oficiální stránky Organizace pro životní prostředí a rozvoj v zemích třetího světa - ENDA: www.enda.sn/org.htm

²¹⁵ Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC), s. 14.

²¹⁶ Oficiální stránky Oficiální stránky Organizace pro životní prostředí a rozvoj v zemích třetího světa - ENDA. Dostupné na: www.enda.sn/org.htm

Její hlavní snahou bylo zajištění migračního pobytu žen ze zemí, kde se praktikuje FGM, do evropských zemí. V roce 1998 Mezinárodní centrum reprodukčního zdraví (ICRH) zorganizovalo setkání odborníků a vládních činitelů evropských a afrických států. Toto setkání vedlo k vytvoření Evropské sítě prevence mrzačení ženských pohlavních orgánů v Evropě, roku 1999. Mezi hlavní cíle programu patřilo: 1) Výměna informací a zkušeností s FGM. 2) Organizace školení pro zdravotníky. 3) Snaha o výzkum ohledně FGM v Evropě.²¹⁷

Síť byla financována z prostředků DAPHNE a Evropského parlamentu. Po skončení projektu byla v roce 2000 vytvořena navazující síť, s cílem pokračovat v programu a posílit spolupráci s africkými nevládními organizacemi. V roce 2001 vypracovala skupina odborníků, z řad sítě společný program, který by měl odstranit daný zvyk. Poté vydali prohlášení, které se stalo základem pro usnesení Evropského parlamentu o FGM. V tomto prohlášení Evropská unie silně odsuzuje ženskou obřízku, jako porušování základních lidských práv. Také vyzývá všechny členské státy EU, aby zařadily všechny formy obřezání do kategorie konkrétních trestných činů.²¹⁸

Více informací o tomto projektu a dané organizaci naleznete na oficiálních stránkách Mezinárodního centra pro reprodukční zdraví (ICRH).²¹⁹

4) Nevládní neziskové organizace

²¹⁷ Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC), s. 14.

²¹⁸ Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC), s. 14 – 15.

²¹⁹ Oficiální stránky Mezinárodního centra pro reprodukční zdraví – ICRH: www.icrh.org

Švýcarská nadace pro sexuální a reprodukční zdraví

S finanční podporou od SDC, pořádala roku 2001 první pracovní seminář o FGM ve Švýcarsku. Zde byly vytvořeny čtyři pracovní skupiny, zabývající se lékařskými hledisky a studiem sociálních, kulturních a politických aspektů FGM.²²⁰

IAMANEH

Švýcarská organizace působící v oblasti reprodukčního zdraví. Podporuje projekty zaměřené na zlepšení zdraví matek a dětí, snaží se o zlepšení sociální role žen, lepší postavení, jak v komunitě, tak v rodině. Pracuje na zajištění důstojnosti a dodržování lidských práv žen. Také bojuje proti násilí na ženách, včetně ženské obřízky. Aktivity jsou zaměřené na chudé a znevýhodněné populace. Mezi hlavní oblasti, které IAMANEH podporuje, patří Mali, Senegal, Togo, Burkina Faso, Bosna, Albánie a Haiti.²²¹

5) Bilaterální dárcovské agentury

USAID

USAID je bilaterální dárce, který již mnoho let hojně investuje do reprodukční iniciativy v oblasti zdraví. USAID provedla řadu aktivit v boji proti FGM, dále uvedu jen některé z nich. Například financování nevládní organizace RAINBO, aktivita v oblasti lidských práv a právních reformách, intervence na podporu obcí a operační výzkum v Keni, Mali, Guinei, stejně jako analýzy a školení, podporující vymýcení FGM. USAID vytvořila

²²⁰ Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC? Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC)*, s. 15.

²²¹ Oficiální stránky - IAMANEH: www.iamaneh.ch

pracovní skupinu zaměřenou na FGM, složenou z pracovníků globálních a krajských úřadů, a politických předsedů, kteří se pravidelně scházejí a probírají a řeší dané problémy. USAID se také velice silně angažuje na mezinárodní politické úrovni.²²²

Jako příklad evropské dárcovské země silně investující v boji s FGM, můžeme uvést Německo. Prostředky z německého ministerstva pro spolupráci jsou poskytovány prostřednictvím agentury pro technickou spolupráci (GTZ).²²³

V následující kapitole stručně představím africké organizace bojující za lepší situaci žen, zejména v kontextu ženské obřízky.

5.1 Africké organizace bojující za vymýcení ženské obřízky

Nadace pro výzkum zdraví žen, produktivity a životního prostředí (BAFROW)

BAFROW je celostátní nevládní organizace se sídlem v Gambii. Byla založena v roce 1991 a o rok později se stala samostatnou nadací. Její programy jsou zaměřeny na tři hlavní vzájemně související oblasti, a to zejména zdravotní, ekonomické a společenské postavení. Dále se zabývá otázkou životního prostředí. Její programy jsou realizovány na národní, okresní a komunitní úrovni. BAFROW se také zaměřuje na tradici ženského obřezávání. Provádí průzkumy a vydává programy proti ženské obřízce.²²⁴

²²² Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC), s. 15.

²²³ Ibid., s. 15.

²²⁴ Oficiální stránky Nadace pro výzkum zdraví žen, produktivity a životního prostředí: <http://www.bafrow.gm/>

Gambijský výbor pro tradičních praktiky ovlivňující zdraví žen a dětí (GAMCOTRAP)

GAMCOTRAP byl vytvořen na mezinárodním semináři o tradičních praktikách ovlivňujících zdraví žen a dětí, který pořádala Světová zdravotnická organizace v Dakaru, roku 1984. Výbor byl vytvořen jako nepolitická, nestátní nezisková organizace. Mezi hlavní cíle patří provádění výzkumů v oblasti tradičních postupů, které mají vliv na sexuální a reprodukční zdraví žen a dívek v Gambii. Dále se snaží bojovat proti škodlivým tradičním praktikám, zejména proti ženské obřízce. Také podporuje vzdělání dívek a žen na všech jeho úrovních a snaží se podpořit zastoupení žen v politice.²²⁵

Vnitřní africký výbor pro tradiční zvyklosti ovlivňující zdraví žen a dětí (IAC)²²⁶

Program pro vhodné technologie ve zdravotnictví (PATH)

PATH je mezinárodní nezisková organizace, která transformuje globální zdraví prostřednictvím inovací. Byla založena v roce 1970. Nejvíce se zaměřuje na řešení epidemických chorob, jako je AIDS, tuberkulóza a malárie. Snaží se pomoci zajistit bezpečnější porody a dobré zdraví pro ženy a děti.²²⁷

TOSTAN

TOSTAN je nevládní organizace, která byla založena v roce 1970. Hlavním posláním této organizace je posílení afrických komunit a tím zajistit trvalého udržitelného rozvoje a pozitivní sociální transformace

²²⁵ Oficiální stránky Gambijského výboru pro tradiční praktiky ovlivňující zdraví žen a dětí: <http://www.gamcotrap.gm/>

²²⁶ IAC již zmiňuji v předešlé kapitole.

²²⁷ Oficiální stránky Programu pro vhodné technologie ve zdravotnictví - PATH: <http://www.path.org/>

založené na dodržování lidských práv. Od roku 1991 poskytla komplexní třicetiměsíční vzdělávací program pro tisíce komunit v deseti afrických zemích. Jedná se o Burkinu Faso, Džibutsko, Gambii, Guineu, Mali, Mauretánii, Senegal, Somálsko a Súdán.²²⁸

V následující kapitole navážu konkrétními kroky mezinárodních a afrických organizací v boji proti FGM. Představím konference, kde zástupci všech zemí, včetně Afriky a Blízkého východu dojednávají smlouvy, deklarace a prohlášení, týkající se boje proti ženské obřízce a všech forem diskriminace a násilí páchaném na ženách.

5.2 Mezinárodní smlouvy a prohlášení o FGM

Většina zemí, kde se FGM praktikuje, ratifikovala mezinárodní úmluvy a prohlášení, o přijmutí opatření na podporu a ochranu zdraví žen a dívek. K nim mimo jiné patří:

Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948, proklamující právo všech lidí žít v dobrých podmínkách, které jim umožní dobré zdraví a kvalitní zdravotní péči (§ 25).²²⁹

Mezinárodní smlouva o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech byly přijaty Valným shromážděním OSN v roce 1966. Jsou právně závazné pro členské státy a obsahují také ustanovení vztahující se k praxi mrzačení ženských pohlavních orgánů. Deklarace zaručuje právo na sebeurčení.

²²⁸ Oficiální stránky organizace - TOSTAN: <http://www.tostan.org/>

²²⁹ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting.* Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

Odsuzuje diskriminaci založenou na pohlaví a uznává univerzální právo na nejvyšší možné úrovni fyzického a duševního zdraví (článek 12).²³⁰

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen z roku 1979 vyžaduje, aby smluvní státy přijaly všechna vhodná opatření ke změně nebo zrušení praktik, které představují diskriminaci žen (§ 2f). Též se snaží změnit sociální a kulturní vzorce chování mužů a žen, s cílem dosáhnout odstranění předsudků a obvyklých praktik, založených na myšlence podřazenosti nebo nadřazenosti jednoho z pohlaví (článek 5a).²³¹ Státy smluvních stran jsou povinné zajistit ženám přístup ke vzdělání (článek 10). Dále uvádí, že by měly státy přijmout příslušná opatření k odstranění diskriminace žen v oblasti péče o zdraví (článek 12). I přesto, že dané úmluvy neodkazují přímo na mrzačení ženských pohlavních orgánů, vytvořily silný právní základ pro instituce přímo zaměřené na ženské obřezávání.²³²

Úmluva o právech dítěte vydaná v roce 1989, chrání proti všem formám psychického a fyzického násilí a týrání (článek 37a), a požaduje, aby státy přijaly veškerá účinná a přiměřená opatření na zrušení tradičních praktik, ohrožujících zdraví dětí.²³³ Mezi tyto praktiky zařazují

²³⁰ World Health Organization Publications. (1998): *Female Genital Mutilation*. Dostupné na: <https://apps.who.int/dsa/cat98/fgmbook.htm>

²³¹ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

²³² World Health Organization Publications. (1998): *Female Genital Mutilation*. Dostupné na: <https://apps.who.int/dsa/cat98/fgmbook.htm>

²³³ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

též mrzačení pohlavních orgánů. Úmluvu ratifikovaly všechny státy, kde se praktikuje mrzačení pohlavních orgánů.²³⁴

Obecná doporučení 14 z roku 1990 se týkají výhradně FGM. Doporučují, aby státy praktikující danou tradici přijaly vhodná a účinná opatření na vymýcení ženské obřízky. Dále aby shromažďovaly a šířily základní údaje o tradičních postupech, podporovaly organizace žen na národní a místní úrovni. Také by za odstranění obřízky měli bojovat politici, odborníci, náboženští vůdci a společně vzájemně spolupracovat. Doporučují zavedení vhodných vzdělávacích a školicích programů a spolupráci s OSN na přijetí úmluv a opatření na vymýcení ženské obřízky.²³⁵

Obecná doporučení 24 z roku 1999 článku 12 úmluvy, zdůrazňují, že některé kulturní či tradiční praktiky, jako FGM nesou vysoké riziko úmrtí a invalidity a doporučují, aby praktikující státy zajistily přijetí a účinné prosazování zákonů, zakazujících FGM.²³⁶

V roce 1993 bylo na 45 Světovém zdravotnickém shromáždění v Maďarsku přijato prohlášení Světové lékařské asociace, které vyzývá k odsouzení mrzačení ženských pohlavních orgánů. Prohlášení odsuzuje i lékaře praktikující tento zvyk.²³⁷

²³⁴ World Health Organization Publications. (1998): *Female Genital Mutilation*. Dostupné na: <https://apps.who.int/dsa/cat98/fgmbook.htm>

²³⁵ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

²³⁶ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

²³⁷ World Health Organization Publications. (1998): *Female Genital Mutilation*. Dostupné na: <https://apps.who.int/dsa/cat98/fgmbook.htm>

Vídeňská deklarace a akční program Světové konference o lidských právech z roku 1993 rozšířili mezinárodní lidsko-právní agendy o násilí založeném na pohlaví, včetně FGM. Na valném shromáždění OSN přijalo Deklaraci o odstranění násilí páchaném na ženách. Článek 4 uvádí: Státy by měly odsoudit násilí páchané na ženách a neměly by se odvolávat na náboženské tradice či úvahy o obhajování a doporučování FGM.²³⁸

Akční program Mezinárodní konference o populaci a rozvoji z roku 1994 ve svém prohlášení uvádí, že násilí páchané na ženách je rozšířeným jevem. Dále uvádí, že v řadě zemí škodlivé praktiky kontrolují sexualitu žen a vedou k velkému utrpení. Patří mezi ně i praxe ženské obřízky, což je porušení základních práv a hlavně celoživotní riziko pro zdraví žen. Akční program vybízí politiky a komunity k zastavení praxe FGM, k ochraně dívek a žen od všech škodlivých praktik, zejména ženské obřízky. K odstranění praxe by měli využít i programů vzdělávání a poradenství o vlivu FGM na zdraví žen a zahájením léčby pro obřezané ženy.²³⁹

Světové konference o ženách v Pekingu se konala v roce 1995. Na této čtvrté konferenci byla vydána platforma zaměřená na obřezávání dívek a žen. Vyzývá vlády, mezinárodní organizace a nevládní skupiny, aby vypracovaly programy pro odstranění všech forem diskriminace dívek, včetně mrzačení ženských pohlavních orgánů. Zároveň vybízí země k prosazení přísných zákonů a trestů proti FGM.²⁴⁰

²³⁸ Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC), s. 12.

²³⁹ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

²⁴⁰ Gollaher, David (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*. Basic Books, New York, s. 194 – 195.

Africká jednota lidských práv a národních práv z roku 1997, obsahuje článek 4 o nedotknutelnosti lidské osobnosti, článek 5 právo na lidskou důstojnost, článek 16 právo na zdraví a článek 18 o ochraně práv žen a dětí.²⁴¹

Addis Abeba prohlášení. Na zasedání Rady ministrů v roce 1998 přijala Addis Abeba Prohlášení o násilí na ženách. Toto prohlášení bylo později přijato Valných shromážděním hlav států a vlád. Prohlášení slouží jako důležitý krok směrem k formulaci Africké jednoty o násilí na ženách, které poskytuje rámec pro vnitrostátní právní předpisy proti FGM.²⁴²

Banjul deklarace byla vydaná v roce 1998. Africký výbor pro tradiční zvyklosti, které ovlivňují zdraví žen a dětí ve spolupráci s Gambijským výborem uspořádali sympozium náboženských vůdců a zdravotnického personálu v Banjul a Gambii. Účastníci se shodli, že FGM není předepsán žádným náboženstvím a jednoznačně odsoudili používání náboženství k ospravedlnění praxe. Na sympoziu bylo vydáno prohlášení odsuzující FGM a jiné škodlivé tradiční praktiky a doporučení k vymýcení ženské obřízky.²⁴³

Organizace spojených národů a Sociální, humanitární a kulturní výbor, schválili v roce 1999 rezoluci, která doporučuje zavedení právních předpisů, zakazující tradiční zvykové praktiky, jenž negativně ovlivňují zdraví žen a dívek, včetně FGM. Rovněž vyzývá státy, aby stíhaly

²⁴¹ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting.* Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

²⁴² Ibid.

²⁴³ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting.* Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

praktikování ženské obřízky a zintenzivnily úsilí o zvýšení povědomí, zejména o škodlivých účincích této praktiky.²⁴⁴

Deklarace Ouagadougou byla publikovaná v roce 1999. Tento seminář byl uspořádaný Africkou hospodářskou a měnovou unií (UEMOA) v Ouagadougou a jeho hlavním cílem byla společná akce proti vykonávání ženské obřízky. Na semináři se dohodla doporučení, které můžeme uspořádat do 3. kategorií: 1) Příprava na přijetí právních listin proti FGM. 2) Přijetí zvláštních právních předpisů proti FGM ve všech státech a ratifikace těchto regionálních a mezinárodních smluv, týkajících se ochrany žen a dívek. 3) Podpora národních výborů v jejich boji s FGM. Prohlášení známé jako Ouagadougou bylo přijato na konci semináře.²⁴⁵

Klíčová akce pro další realizaci akčního programu Mezinárodní konference o populaci a rozvoji vyžaduje, aby vlády podporovaly lidská práva a svobody žen a dívek, odstranili diskriminaci, násilí, včetně FGM a změnili omezující právní předpisy. Zároveň vyzývá vlády, aby zajistily dohled nad zdravotní péčí.²⁴⁶

Pekingské deklarace a akční platformy vydané roku 2000. Zatímco v právním legislativním procesu došlo k zákazu FGM, v praxi diskriminační postoje a normy přetrvávají, včetně FGM. Proto deklarace vyzývá k opatření pro potírání a odstranění násilí páchaného na ženách.²⁴⁷

²⁴⁴ Ibid.

²⁴⁵ Ibid.

²⁴⁶ *Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting*. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

²⁴⁷ Ibid.

Africký výbor pro tradiční zvyklosti uspořádal v roce 2003 konferenci v Etiopii, které se zúčastnili delegáti ze třiceti zemí. Zde společně vydali prohlášení odsuzující ženské obřezávání, které deklaruje nulovou toleranci pro praktikování této tradice.²⁴⁸

Společné prohlášení Světové zdravotnické organizace (WHO), Dětského fondu OSN (UNICEF) a Populačního fondu OSN (UNFPA) proti praxi FGM z roku 1997, bylo v roce 2008 obměněno a vydáno nové prohlášení na podporu zákonů proti FGM. Klade důraz na větší uznání lidských práv. Také shrnuje výzkum o tom, proč FGM nadále pokračuje, jak jej zastavit a informuje o škodlivých účincích na zdraví žen, dívek a novorozenců.²⁴⁹

Světová zdravotnická organizace vydala v roce 2010 globální strategii s cílem zastavit pokračování mrzačení ženských pohlavních orgánů, ve spolupráci s dalšími klíčovými agenturami OSN a mezinárodními organizacemi.²⁵⁰

Od roku 1997 můžeme hovořit o velké snaze organizací v boji s FGM. Pokrok na mezinárodní i místní úrovni zahrnuje: 1) Širší mezinárodní zapojení na vymýcení FGM. 2) Rozvoj mezinárodních a kontrolních orgánů a usnesení, odsuzující FGM. 3) Nové zákony a rostoucí politická podpora na zákaz FGM. Zákony proti FGM můžeme najít ve 22 afrických zemích. Díky podpoře daných organizací se ve

²⁴⁸ Levy, Barrie (2008): *Women and Violence*. Seal Press, California, s. 58.

²⁴⁹ *Female Genital Mutilation*. (2012): Dostupné na: www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/

²⁵⁰ *Female Genital Mutilation*. (2012): Dostupné na: www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/

většině zemí snížil počet obřezaných žen a dochází tam k větší podpoře boje s ženskou obřízkou.²⁵¹

Co se týče daných konferencí, a smluv o této praxi jsou vidět jasné pokroky, které pomohly i v regionu Blízkého východu a Afriky. Nicméně to co je dáno zákonem, nebývá v každém případě úplně dodržováno. Praxe je v mnoha případech úplně jiná než se může na první pohled zdát. Problém ženského obřezávání je velice složitý a jeho výskyt dosahuje neskutečných rozměrů. K jeho úplnému vymýcení v nejbližší době pravděpodobně nedojde, je to jistě dlouhodobá záležitost, ale právě pro vytrvalou snahu s tímto problémem si dané organizace zasluhují největší obdiv.

6 ZÁVĚR

Cílem předkládané diplomové práce bylo seznámení čtenáře s tradicí ženské obřízky. Zejména ukázat pohled muslimských náboženských autorit, od dob Proroka Muhammada, po současnost. Hlavním záměrem bylo představit debaty a názory na ženskou a mužskou obřízku, zejména mezi jejími odpůrci, v protikladu s obhájci.

Otázka ženské obřízky je velice složitá a široké téma, které nikdy nebylo a v současné době není jednoznačně dořešené. Většina žen, které podstoupily obřízku, byly v průběhu staletí izolovány od okolního světa, a proto věří, že je obřezání nutné. Skutečně si mnoho žen myslí, že tuto

²⁵¹ Ibid.

praktiku podstupují všechny ženy na celém světě, neboť je podle nich běžnou praxí. Z tohoto důvodu považují obřízku za přirozenou.

Existují náznaky, že by mohla být ženská obřízka fenoménem epidemických rozměrů v oblasti Blízkého východu. V již zmiňované studii Fran Hosken například uvádí, že byly obřízkou poškozeny všechny ženy v regionu Perského zálivu.²⁵² Vlády některých arabských zemí odmítají řešit tento problém. Raději věří, že nedostatek statistických údajů, povede mezinárodní organizace k závěrům, že daný problém není v jejich pravomoci. Nestačí pouze rozpravy islámských kleriků o mrzačení dívek v muslimských zemích. Agentury OSN, které působí v daném regionu a shromažďují statistiky o FGM, říkají, že nemají dostatečnou pravomoc pro shromažďování těchto údajů. Fran Hosken toto popisuje jako kartel mlčení, neboť muži ze zemí, kde je ženské obřezávání praktikováno, nemají velký zájem na řešení těchto naléhavých sociálních problémů.

Obhájci ženskou obřízku ospravedlňují na základě výše uváděných *hadíthů*, které podle nich danou praxi ospravedlňují a dokonce podle některých přikazují. Nicméně to vyvracejí odpůrci, jejichž hlavním argumentem je, že Bůh, který vyžaduje, aby byli jeho věřící mrzačeni a značkováni na jejich genitáliích, stejně jako dobytek, je Bohem pochybným. Obhájci obřízky by si měli uvědomit, že smýšlejí mylně, když obřízku přisuzují právě Bohu. Dle dostupných materiálů je jasně prokazatelné, že ženská obřízka vznikla před samotným islámem a v Koránu o ni nenajdeme žádnou akceptovatelnou zmínku, která by tuto praxi podporovala. Odpůrci zaujali jasná stanoviska, ve kterých například uvádějí, že libovolně mrzačit dívky nebo chlapce pod záminkou jejich dobra, ukazuje vliv cynismu a fanatismu.

²⁵² Hosken, F. (1993): *The Hosken Report: Genital and Sexual Mutilation of Females*. Women's International Network, Lexington, MA, s. 277.

Dalším problémem, který velmi zpomaluje vymýcení ženské obřízky je, že náboženští učenci, politici a ostatní muslimské autority nemají jednotné názory na danou otázku. Jejich argumenty se velice liší, můžeme se setkat s úplným zákazem, ale naopak také s jasným odsouzením praxe. Dokud v této otázce nebude panovat shoda, nemůžeme pravděpodobně počítat s úplným vymýcením dané tradice.

K řešení tohoto problému je potřeba dle západních zemí a organizací pro lidská práva, zejména prolomit hradbu mlčení a samovládu, která ničí v arabském světě lepší prosazování individuálních práv. Všichni by si měli uvědomit, že neexistuje žádný rozdíl mezi ženskou a mužskou obřízkou, neboť podle známého francouzského doktora a odpůrce FGM Gerárda Zwanga se ženská obřízka nikdy nezastaví, dokud bude praktikována mužská obřízka. Podle něj nemůžeme přesvědčit otce, aby nenechávali jejich dcery obřezat, když souhlasí s obřezáváním svých synů.

Mezinárodní a národní organizace a ostatní odpůrci ženské obřízky se již řadu let velice zaslужují v boji proti této praxi. V poslední době je v některých zemích vidět patrné zlepšení situace, také zejména díky vydaným zákonům, jež danou praxi zakazují. Nicméně otázkou zůstává, zda i přes úplné zákazy a dané tresty bude tato tradice zcela vymýcena a mrzačení žen tímto navždy ukončeno. Podle mého názoru, je však ženská obřízka natolik zakořeněna ve všech společnostech, které ji praktikují, že k úplnému odstranění této praxe bude pravděpodobně docházet velmi pomalu. Východiskem by mohlo být poskytnutí větší možnosti přístupu žen ke vzdělání, aby pochopily, že jim obřízku jejich náboženství nepřikazuje, ale i mnoho dalších kroků podporujících postavení žen.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1994): *To Mutilate in the Name of Jehovah or Allah: Legitimization of Male and Female Circumcision*. Dostupné na: www.cirp.org/library/cultural/aldeeb1/#Footnotes

Aldeeb Abu Sahlieh, Sami A. (1995): *Islamic Law and the Issue of Male and Female Circumcision*. *Third World Legal Studies*: Vol. 13, Article 4.

Al - Sayyid Sabiq (1992): *Fiqh al-Sunnah*. Dar al-Fikr, Beirut.

Badawi, Mohamed (1989): *Epidemiology of Female Sexual Castration in Cairo, Egypt*. Dostupné na: www.nocirc.org/symposia/first/badawi.html

Bodiang-Kessler, C. (2001): *Female Genital Mutilation an Issue for SDC?* Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC).

Boyle, E. (2002): *Female Genital Cutting: Cultural Conflict in the Global Community*. The Johns Hopkins University Press, Baltimore and London.

Carole Jenny (2010): *Child Abuse and Neglect: Diagnosis, Treatment, and Evidence*. Saunders.

Denniston, George.; Hodges, Frederick.; Milos Marilyn Fayre. (1999): *Male and Female Circumcision: Medical, Legal, and Ethical Considerations in Pediatric Practice*. Plenum Publishers, New York.

El-Saadawi, Nawal (1980): *The Hidden Face of Eve: Women in the Arab World*. Zed Press, London.

Friedman, Lauri, S. (2010): *Women's Rights*. Greenhaven Press.

Gollaher, David. (2000): *Circumcision: a history of the world's most controversial surgery*. Basic Books, New York.

Gruenbaum, E. (2001): *The Female Circumcision Controversy – An Anthropological Perspective*. University Pennsylvania Press, Philadelphia.

Haifaa A. Jawad (1998): *The Rights of Women in Islam: An Authentic Approach*. St. Martin's Press, INC., New York.

Hosken, F. (1993): *The Hosken Report: Genital and Sexual Mutilation of Females*. Women's International Network. Lexington, MA.

Hrbek, Ivan (1972): *Korán*. Odeon, Praha.

Ibrahim Lethome Asmani.; Maryam Sheikh Abdi (2008): *De-linking Female Genital Mutilation/Cutting from Islam*. United States Agency for International Development (USAID). Dostupné na: www.popcouncil.org/pdfs/frontiers/reports/FGM_Islam.pdf

Ibrahim, MA, Hassatiin (2008): *Prevalence of female genital cutting in Upper Egypt: 6 years after enforcement of prohibition law*. Dostupné na: www.ebsco.com

Koso-Thomas, O. (1987): *The Circumcision of Women: A Strategy for Eradication*. Dotesios Ltd., London.

Kouřilová, I.; Macháček, Š.; Mendel, M. (2003): *Cesta k prameni: Fatwy islámských učenců k otázkám všedního dne*. Varius, Praha.

Levy, Barrie (2008): *Women and Violence*. Seal Press, California.

RCN. (2006): *Female Genital Mutilation*. Dostupné na: www.rcn.org.uk/__data/assets/pdf_file/0012/78699/003037.pdf

Rogaia Mustafa Abusharaf. (2007): *Female circumcision: multicultural perspectives*. University of Pennsylvania Press.

Roztočil, Aleš. Peschout, Radek. *Genitální mutilace Afrických žen*. Dostupné na: http://www.levret.cz/texty/časopisy/mb2005_6/roztocil.htm

Skaine, Rosemarie (2005): *Female Genital Mutilation: Legal, Cultural And Medical Issues*. Jefferson, NC: McFarland & Company.

Skupnik, Jaroslav. (2007): *Kultury sexuality: Západ a ženská obřízka. Kulturně antropologická perspektiva*. Cerm, Brno.

Spencer, R. (2006): *Islám bez závoje. Zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství*. Triton, Praha.

Toubia, N. (1993): *Female Genital Mutilation: A Call for Global Action*. Women Ink, New York.

UNICEF (2005): *Female Genital Mutilation/ Cutting: A statistical exploration*. Dostupné na: http://www.unicef.org/publications/files/FGM-C_final_10_October.pdf

UNICEF (2005): *Children in Islam: Their Care, Development and Protection*. Dostupné na: [www.unicef.org/egypt/Egy-homepage-Childreninislamengsum\(1\).pdf](http://www.unicef.org/egypt/Egy-homepage-Childreninislamengsum(1).pdf)

World health organization publication. (2011): *An update on WHO's work on female genital mutilation (FGM): Progress report*. Dostupné na: whqlibdoc.who.int/hq/2011/WHO_RHR_11.18_eng.pdf

World Health Organization Publications. (1998): *Female Genital Mutilation*. Dostupné na: <https://apps.who.int/dsa/cat98/fgmbook.htm>

Kvalifikační práce:

Kratochvílová, L. (2009): *Společensko-náboženské postavení žen v Egyptě*. Neublikovaná bakalářská práce, FF ZČU v Plzni.

Seznam on-line zdrojů informací:

Al-Alawi Irfan (2011): *Female Genital Mutilation "An Obligation" According to Iraqi Muslim Cleric.* Dostupné na: www.stonegateinstitute.org/2360/female-genital-mutilation-iraq

Citováno dne: 15. 3. 2012.

An analysis of female circumcision according to Islamic law. Dostupné na: www.alislam.org/library/articles/Female-circumcision-and-its-standing-in-Islamic-law.pdf

Citováno dne. 22. 2. 2012.

Bauomy, Jasmin (2009): *Egypt: Activists Fight Female Circumcision.* Dostupné na: http://www.fgmnetwork.org/gonews.php?subaction=showfull&id=1231350564&archive=&start_from=&ucat=1&

Citováno dne: 6. 2. 2012.

Dietrich, H. *FGC Around the World.* Dostupné na: <http://www.fgmnetwork.org/intro/world.php>

Citováno dne: 6. 2. 2012.

Dostupné na: womenst.library.wisc.edu/fc/fcwebfgm.htm

Citováno dne: 10. 2. 2012.

Dostupné na: <http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736%2807%2960394-8/fulltext>

Citováno dne: 10. 2. 2012.

Egypt heads intl fight to end FGM. (2008). Dostupné na: <http://www.afrol.com/articles/31934>

Citováno dne: 15. 3. 2012.

Egypt zcela zakáže ženskou obřízku. 2007. Dostupné na: www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/117955-egypt-zcela-zakaze-zenskou-obrizku.html

Citováno dne: 22. 3. 2012.

Egypt's 1st Lady targets female genital mutilation. (2008). Dostupné na: <http://www.afrol.com/articles/31447>

Citováno dne: 22. 3. 2012.

Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Africa, the Middle East and Far East: Debate Among Muslims. Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm.htm

Citováno dne: 20. 1. 2012.

Female Genital Mutilation (FGM): Debates about FGM in Egypt: before 2007. Dostupné na: http://www.religioustolerance.org/fem_cirm3.htm

Citováno dne: 20. 1. 2012.

Female Genital Mutilation. (2012). Dostupné na: www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/

Citováno dne: 15. 2. 2012.

Female Genital Mutilation. (2012): Dostupné na: www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/

Citováno dne: 15. 2. 2012.

Hosken, P. (1989): *Female Genital Mutilation: Strategies for eradication.* Dostupné na: <http://www.nocirc.org/symposia/first/hosken.html>

Citováno dne: 1. 4. 2012.

In-depth: Razor's Edge-The Controversy of Female Genital Mutilation. (2005). Dostupné na: www.irinnews.org

Citováno dne: 15. 2. 2012.

Joseph, A. (2009): *Circumcision.* Dostupné na: [quransmessage.com/articles/circumcision FM3.htm](http://quransmessage.com/articles/circumcision_FM3.htm)

Citováno dne: 19. 1. 2012.

King, Ruth (2011): *Egyptian Shaykh: Muslim Scholars Say That FGM Is Either Obligatory or Commendable*. Dostupné na: <http://ruthfullyyours.com/2011/05/17/egyptian-shaykh-muslim-scholars-say-that-fgm-is-either-obligatory-or-commendable/>

Citováno dne: 21. 3. 2012.

Kister M. (1994): “... *And He Was Born Circumcised...*“ *Some notes on circumcision in Hadith*. Dostupné na: www.kister.huji.ac.il/sites/default/files/Circumcised_0.pdf

Citováno dne: 19. 1. 2012.

Muhammad Salim al-Awwa. *Female Circumcision Neither a Sunna, nor a Sign of Respect*. Dostupné na: www.emro.who.int/Publications/HealthEdReligion/CircumcisionEn/Chapter3.htm

Citováno dne: 9. 1. 2012.

Muslim scholars rule female circumcision un-Islamic. (2006). Dostupné na: <http://www.theage.com.au/news/world/muslim-scholars-rule-female-circumcision-unislamic/2006/11/24/1163871589618.html>

Citováno dne: 16. 1. 2012.

Muslim Women's League. (1999): *Female Genital Mutilation*. Dostupné na: www.mwlusa.org/topics/violence&harrassment/fgm.html

Citováno dne: 10. 1. 2012.

Obřízku znali už staří Egypťané. Dostupné na: <http://www.cuni.cz/IFORUM-4547.html>

Citováno dne: 9. 1. 2012.

Oficiální stránky - IAMANEH: www.iamaneh.ch

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Gambijského výboru pro tradiční praktiky ovlivňující zdraví žen a dětí: <http://www.gamcotrap.gm/>

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Mezinárodní organizace pro plánované rodičovství - IPPF: www.ippf.org

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Mezinárodního centra pro reprodukční zdraví – ICRH: www.icrh.org

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Nadace pro výzkum zdraví žen, produktivity a životního prostředí: <http://www.bafrow.gm/>

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Nadace pro zdraví žen, výzkum a vývoj - FORWARD: www.forwarduk.org.uk

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky organizace - TOSTAN: <http://www.tostan.org/>

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Organizace pro životní prostředí a rozvoj v zemích třetího světa - ENDA: www.enda.sn/org.htm

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Programu pro vhodné technologie ve zdravotnictví - PATH: <http://www.path.org/>

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Světové zdravotnické organizace – WHO. Dostupné na: www.who.int

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Vnitřního afrického výboru pro tradiční zvyklosti ovlivňující zdraví žen a dětí - IAC: www.iac-ciaf.net

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Oficiální stránky Výzkumné a informační sítě pro tělesné integrity žen - RAINBO: www.rainbo.org

Citováno dne: 12. 2. 2012.

Promoting Gender Equality: Frequently Asked Questions on Female Genital Mutilation/ Cutting. Dostupné na: www.unfpa.org/gender/practices2.htm

Citováno dne: 8. 2. 2012.

RUDAW (2010): *Cleric Says Female Circumcision Recommended by Islam.* Dostupné na: http://www.rudaw.net/english/culture_art/3347.html

Citováno dne: 15. 3. 2012.

Sabir, H. (2010): *Islamic Cleric says FGM is sanctioned by Islam!* Dostupné na: en.wadi-online.de/index.php?option=com_content&view=article&id=119:hawlati-cleric-defends-fgm&catid=14:pressespiegel&Itemid=46

Citováno dne: 15. 3. 2012.

Sharma, Betwa (2011): *For Young Women, a Horrifying Consequence of Mubarak's Overthrow.* Dostupné na:

www.tnr.com/article/world/96555/egypt-mutilation-fgm-muslim-brotherhood

Citováno dne: 15. 3. 2012.

Sreeraman (2007): *Egyptian Clerics Say Female Circumcision Un-Islamic*. Dostupné na: www.medindia.net/news/Egyptian-Clerics-Say-Female-Circumcision-UnIslamic-23055-1.htm

Citováno dne: 15. 3. 2012.

Thomas von der Osten-Sacken, Thomas Uwer (2007): *Is Female Genital Mutilation an Islamic Problem?* Middle East Quarterly. Dostupné na: www.meforum.org/1629/is-female-genital-mutilation-an-islamic-problem

Citováno dne: 20. 1. 2012.

Wiggins, Desmond. *Male and Female Circumcision in Africa: Pharaonic Egyptian and Religious Origins*. Dostupné na: web.ccsu.edu/afstudy/upd8-3.htm

Citováno dne: 8. 3. 2012.

8 RESUMÉ

The submitted diploma thesis deals with the practice of female genital mutilation while focusing on religious debates, views and argumentation of Muslim authors, leaders, politicians as well as women themselves. The given debates and views focus on female genital mutilation deniers in contrast with its advocates.

In the introductory part of the thesis, I briefly provide essential and general information on the female genital mutilation issue.

I further focus on the roots and origin of female genital mutilation, whereas it is very important to point out that female genital mutilation does not stem from the religion of Islam as this tradition is obviously much older than the religion of Islam itself.

Thereinafter, I introduce basic types of female genital mutilation as well as the classification according to the World Health Organization (WHO).

Finally, I mention myths and superstitions related to practicing this tradition. Pursuant to the myths, female genital mutilation has a beneficial impact on women, mainly for health and sexual reasons as well as many others which I also describe.

At the conclusion of the first part, I briefly describe geographical distribution of female genital mutilation.

The second part of the thesis is aimed at debates, views and comments on the female genital mutilation issue. I introduce the views of the highest religious authorities, legal authorities as well as high political

authorities. I also focus on the standpoints of mutilation deniers in contrast with its advocates. I mention arguments both for and against female genital mutilation and male circumcision, as male circumcision must also be introduced in order to achieve full understanding of this topic. What do Islamic authors say about mutilation from the time of Muhammad times to present days? This is also very important to describe as even their reasoning helps in better understanding upon studying the given practice. The advocates of female genital mutilation lean on hadiths, Muhammad's pronouncements, pursuant to which they claim mutilation was ordered by the prophet himself, which is rightfully refuted by its deniers. I further introduce debates and views of Muslim law school scholars having very different opinions on the given issue and who also basing their study on Muhammad's pronouncements, same as modern-day religious authorities whose views I also mention.

In the following chapter, I introduce the development of female genital mutilation in Egypt and debates and views of Egyptian religious authorities. At present, the practice of female genital mutilation is widely spread, despite its absolute prohibition given by the law. Currently, the Muslim Brotherhood is in power in Egypt, whereas its members do not have a uniform and clear opinion on the practice and some of them do not even support its full prohibition. Their views and debates about FGM are also presented.

In the last part of the thesis, I introduce the most significant deniers of FGM, in other words international and national organizations fighting for eradication of female genital mutilation. I present their goals, edifying programs, particulars steps leading to stopping the practice and the standpoint of such organizations to female genital mutilation. There is a large number of such organizations acting on the international level, whereas the most significant are United Nations Organization (UNS) and

World Health organization (WHO). And also, for example, non-profit organization Amnesty International.

The entire thesis is focused on the territory of Middle East and primarily African countries, such as Egypt, Sudan, etc.